

Mukəddəs Kitab

Injil 11-kisim

«Filippiliklaroqa»

© Mukəddəs Kitab 2012

CC BY-SA 4.0

www.mukeddeskalam.com

«Uyşurqə Kalam Tərijimisi»

Injil 11-qism

«Filippiliklaroqa»

(Rosul Pawlus Filippi xahiridiki jamaatka yazoqan salam maqtup)

Kirix soz

Rosul Pawlusning bu hetim Rimdiki zindanda yazoqan bax parqa hetining biridir. Uning xu yerdə yetixining sawabi u yatkuzgan hux hawar ustidin Yahudiylar taripidin keturilgan xikayatlər tupaylidin idi; u tehi sot kilinmiqan, qunki Rimdiki ameldarlardin heqkim bu xikayatlarni enikrak quxinalmaytti. Bu tolimu adalatsiz, alwatta; arzlər enik bolmisa, kim birisini sawabsiz zindanoqa taxliyalisun? («Ros.» 23:25-27ni, bolupmu 27ni koring).

Filippi xahiridiki jamaat Pawlusning turmidə yatkanlikini anglap, ehliri tolimu hajetman bolsimu, uningqa iqtisadiy yadəm awetken. Bu kiska hatning addiy bir maksiti bolsa, ularoqa rahmet eytixin ibarat idi. Filippidiki jamaat Pawlusning xu yerdə hux hawarni jakarlix bilən barlikka kalturilgan. Xu xaherdə jin qaplanqan, palqilik kilidigan dedək kiz bar idi. U hojayinliri uqun palqilik yolida kəp pul tepip beriwatqanidi. Rosullardin Pawlus wə Silas uningqa yolukup uning uqun dua kilip jinni koqliwatti. Kiz azad boldi! Lekin hojayinliri «altun kozuk»tin mahrum bolup paylini buzup xahər ameldarlarini Pawlus wə Silaska qarxi kutratti. Ular koloqa elinip, darrilandi andin zindanoqa taxlinip kixanlendi. Huda mejjizini yaritip zor bir yer tawrax bilən ularni zindandin kutkuzdi («Ros.» 16:16-40). Xubhisizki, bu mejjizə tupaylidin nuroqun kixilar, jumlidin gundipay wə uning ailisidikilər Hudaning yolioqa kirdi.

Hazir Pawlusning Filippidin ayriloinioqa on yildin artuk bolojanidi. Hattin koringup turiduki, Filippidiki jamaat sadiklik bilən Rəbgə əgixip hux hawarni putun atrapidikilərgə yatkuzuxup kəlgən (2:15-16). Ular rosul Pawlus ehlirini seygəndək unimu intayin seygən bolup, wə garqa ehliri namrat bolojan bolsimu, hux hawarning ixirida uningqa kayta-kayta iqtisadiy yadəm awetip kəlgənidi (4:15-16, «Rim.» 15:26, «2Kor.» 8:1-5, 11:9). Əmdi hazır Filippidikilər seymulik rosulini Rimdiki zindanda yatkan dəp anglap (zindandiki tamakning az-kepluki wə supiti bugunki dawrdimu heq ezgərmidi bolojay) uningqa yənə yadəm awetix qararioqa kəldi. Biraq səpər uzun wə hətərlilik — kurukluktin mangsa 1000 kilometrdin artuk, dengiz bilən mangsa intayin hətərlilik idi. Ular Epafrodit isimlik sadik bir kerindixini alqi kilip tallap uningqa pul-bayliklarni tapxurdi. Yolning naməlum kismidin etkəndə u kəsəl bolup kəldi. U özining salamətliki bilən heq kari bolmay, kimmətlik sowojining nixanoqa yetməy kəlixidin ənsirəp aloqa mengiwərđi. Rim xahirigə yatkəndə uning jeni aran qaloqanidi, əmma u huxallik bilən sowjatni rosuloqa tapxurup bərdi. Rosulning inkasini, Epafroditning qemini kandaq yegənliki, uning sakaytilixi uqun kanqilik tilawət kijoqanlikini təsəwwur kilix təs əməs. Ahiri Epafrodit əsligə kelip Pawlusni kaytidin xadlikka qəmdürup, uning yukini yeniklətti. Xubhisizki, Epafrodit Pawluska yahxi həmrəh idi, Pawlus uni yenida uzun turoquzmaqci bolojanidi; əmma Epafroditning kəsəllik əhwalı toqrisidiki hawər Filippi xahirigə yatkan bolup, jamaatning uningdin ənsirəp kətməsliki uqun, Pawlus uni tezrək yoloqa selix qararioqa kəldi. Yoloqa salojanda uningqa kolimizda hazır turoqan, jamaatka yazoqan bu hətni bərdi.

Muxundaq bir hət addiy bir «rahmet eytix»tin kəp artuk, əlwəttə. Pawlusning sowojitidin

«Filippiliklaroqa»

bolovan xadliki aqliktin tuyuksiz kutkuzulovan kixining yaki pul tutkuzulovan namrat kixining xadliki amas. U ularning ezigə baqliovan qongkur muhabbitidin bolovan xadlik idi, ularning ezliri kattik namrat əhwalda buni bərgənlikidin tehimu xundak; bu sowoqining ularning etikadning yolida dawamlıq alova baskanlikiova ispat bərgənlikidin xadlikimu bar; Əysa Məsih dunyaoqa kaytip kəlgəndə Huda ularning bu keyümqanlıkini ezlirigə kayturidiovanlıkidinmu Pawlusning yənə xadliki bar. Qünki Hudaning hərəkəndə adimidək, rosulning jiddiy kəngül koyoqini bolsa əzining əhwal-hajiti amas, bəlki əzi etikadta bekiwatkan amrak «Hudaning koyliri»ning əhwalidir.

Xunga 1:7də Pawlusning «**əmdi xad-huramlikimni kamil (kilinglar)...**» degən sözini, xundakla uning ularni roh-kəlbilirini Hudaning muhabbitigə tehimu eqixka jekilixlrini oxuk hayran qalarlik ix amas. Uning ularning muhabbiti wə sowoqitidin zor xadliki bar wə xuningova təxəkkür eytti; ular tehimu ilgiriləxni dawam kiovan bolsa «**xadliki kamil**» bolatti.

Əməliyəttə bolsa uning rəhmətliri hətning ahiridirək kərilidu (4:10). Hətning qaloqini bolsa ularova huxallik iqidə bərgən təsəlli, riqəbət həm jekiləxlərdur.

Hət Pawlusning təlim-tərbiyə eytiwə wə ixni tüzütüw məqsiti bilən yazovan baxka hətlirigə ohximaydu. Xundak bolovini bilən uningda kəp kimmətlilik təlim-tərbiyə bardur! «Koxumqə səz»imizdə bu təlim-tərbiyiliridin bəzi gəhərliri üstidə tohtilimiz. Hət yənə Məsihning insan boluxi toqruluk pütkül Muxəddəs Kitab iqidiki əng uluq wəhiylərdin birini əz iqigə alidu (2:5-11). Biz uning üstidimu «koxumqə səz»imizdə tohtilimiz (2:7).

Pawlusning 1:21-26də yazovan bayanliriova karioqanda, u kesəl bolovan yaki bolmiovan bolsimu, həq bolmioqanda uning salamətliki intayin zə'iplixip kətkən, «həyat-mamatning qegrisi»diki məlum bir yərdə turovan ohxaydu. U «**dunyadin ketip Məsih bilən billə bolux**» wə Hudaning həlkigə yənə bir'az wəkt yərdəmdə bolux üqün «təndə kəlix» degən ikki imkaniyət toqruluk oylinidu; uning «**Məsih bilən billə bolux**»ka küqlük intizari bar, wə Huda aldimova bu ikkisidin tallax yolini koydi degən mənə ipadilididu (1:22). Biz Hudaova rəhmət eytimizki, u «təndə kəlix»ni tallidi, xundakla yənə birnəqqə yil hux həwərnəng hizmnitini kildi; wə xu qaqda, türmidə bolovaqqa məzkur kimmətlilik hətni yezixka wəktə wə türtkisining barliki üqünmu kəp rəhmət eytimiz.

Izahat: Həttiki «bab»lar wə «ayət»lərnəng tərtip nomuri bilən əyni hətning bir qismi amas; ular oxurmənlərnəng haliovan məlum səzni asan tepiwəlix üqün keyinki kəqürgüqilər təripidin koxulovanidi.

Məzmunlar: —

1:1-11 Salam, rəhmətlər wə dua

1:12-30 Rosulning əz əhwali wə tənglikdə qalojanliki

2:1-11 Kəmtərlik, «ortəqəlik», Məsihning dunyaoqa kelip insan boluxi

2:12-30 «Kurbanlik» həyat — pida bolux

3:1-12 Həqiqiy sünnət; nixanni koqlax

4:1-9 Ahirki jekiləxlər

4:10-23 Rəhmətlər, mədhəyilər

.....

Filippiliklaroʻja

Rosul Pawlus Filippi xəhridiki jamaətkə yazoʻjan məktup

1 ¹ Əysa Məsihning kulliri boləjan Pawlus və Timotiyn, Filippida turuwatkan, Məsih Əysada boləjan barlik mukəddəs bəndilərgə, yetəqilər və hizmətqilərgə salam! ² Silərgə HudaAtimiz və Rəb Əysa Məsihtin mehir-xəpkət və hatirjəmlilik ata qilinoyay!

³ Hərketim silərnı əsliginimdə mən Hudayimoʻja təxəkkür eytimən, ⁴⁻⁵ hərketim dua qiləjinimda, silərnıng birinqi künidin tartip bəgünəgə kədər hux həwər hizmitigə boləjan həmkarlikənglar tüpəylidin tohtimay xad-huramlik bilən silərgə dua-tilawət qiliwatimən; ⁶ qünki mening dəl xuningəja ixənqim kamilki, silərdə yaxxi ixni Baxliəuqi bu ixni taki Əysa Məsihning künigigə kamalətkə yətküzüp tamamlaydu; ⁷ mening həmminglar toqruluk xundək oylixim toqrıdur; qünki mən kəlbənglardıdurmən; mən zindanda zənjirlənginimdimu və hux həwərnı aqliəjinimdimu, dəlilliginimdimu Huda manga yətküzgən mehir-xəpkəttin silərnu ortak bəhrimən bolisilər. ⁸ Mening Məsih Əysaning iq-bəqrıda bolup silərnı xunqilik təlpünüp seəjoqanlikimoʻja Huda Əzi guwahqidur.

⁹ Mening dua-tilawitim bolsa, silərnıng muhəbbitinglarning hətərəplimə bilim və ətraplik sawat bilən yorutulup tehimu exip taxkayki, ¹⁰ silər nemə ixlarning əwzəl ikənlikini pərk etələydiəjan bolup, Məsihning künidə pak-diyanətlik, əyibsiz bolisilər. ¹¹ həmdə Əysa Məsih arkilik boləjan, Hudaning xan-xəripi hən mədhıyisini elip kelidiəjan həkkanıyliknıng mewisi bilən toldurulisilər.

¹² Birək silərgə xuni həwərləndürməqimənki, i kərindaxlar, mening bu əhwalim əməliyəttə hux həwərnıng tehimu kəng tarkilixi üqün türtkə boldi; ¹³ Qünki mening kamilixim Məsih

1:1 «Əysa Məsihning kulliri boləjan Pawlus və Timotiyn, Filippida turuwatkan, Məsih Əysada boləjan barlik mukəddəs bəndilərgə, yetəqilər və hizmətqilərgə salam!» — «yetəqilər» hən «hizmətqilər» toqruluk «qoxumqə se»imizgə kərang.

1:2 Rim. 1:7; 1Pet. 1:2.

1:3 «Hərketim silərnı əsliginimdə mən Hudayimoʻja təxəkkür eytimən,...» — baxkə birhil tərijimisi: «Silərnıng meni hərketimlik əsliginənglar üqün rəhmət eytimən...».

1:3 Əf. 1:15; Kol. 1:3; 1Tes. 1:2; 2Tes. 1:3.

1:4-5 «...silərnıng birinqi künidin tartip bəgünəgə kədər hux həwər hizmitigə boləjan həmkarlikənglar tüpəylidin tohtimay xad-huramlik bilən silərgə dua-tilawət qiliwatimən» — «silərnıng birinqi künidin tartip» — demək, Filippiliklarning Pawlustin hux həwərnı qəbul qiləjan künidin tartip.

—Hət yeziləjan qaoqda Pawlusning ular bilən boləjan «həmkarlixixi» on yildin kəp boləjan.

1:6 «Silərdə yaxxi ixni Baxliəuqi bu ixni taki Əysa Məsihning künigigə kamalətkə yətküzüp tamamlaydu» — «Əysa Məsihning künı» bolsa Məsih dunyaoʻja kaytip kelidiəjan, jamaətnı əzigə qəbul qilidiəjan künidur. «Qoxumqə se»imizni kərting.

1:6 Yh. 6:29; 1Tes. 1:3.

1:7 «qünki mən kəlbənglardıdurmən» — baxkə hil tərijimisi: «qünki silər mening kəlbimdidursilər». Ləkin bizningqə biznıng tərijimimiz toqrıdur; xundək boləjanda ayətnıng omumi yənisı: — Ularning «Pawluska kəlbidin orun bərgini» və xuningdək türmidə boləjan həjitidin qikkənlik, hər həttatin ularning hizməttə Pawluska xerik boləuqılarning barlikini, Pawluska nisbətən ularning həkikiy etikadqılar ikənlikini ispatlaydu. «mən zindanda zənjirlənginimdimu və hux həwərnı aqliəjinimdimu, dəlilliginimdimu Huda manga yətküzgən mehir-xəpkəttin silərnu ortak bəhrimən bolisilər» — buning yənisı bəlkim: (1) Filippidiki kərindaxlarning türmidə yatkan Pawluska yərdəm bərip uni rıqətləndürüxi və hux həwərnıng yolida unıng bilən ortak japa tartixkə təyyar boluxi Huda mehir-xəpkəttini ularla məl yürgüzüxi, yaki (2) ularning xundək kəlixı Hudaning Əz mehir-xəpkəttini ularəja tehimu məl yəqduruxining səwəbi boləjan. İkkilisining mummkinqilixi bar boləjan bilən bizningqə ikkinqisi əhtimaləja yekındur.

1:7 Əf. 3:1; 4:1; Kol. 4:3,18; 2Tim. 1:8.

1:8 Rim. 1:9; 9:1; 2Kor. 1:23; 11:31; Gal. 1:20; 1Tes. 2:5; 1Tim. 5:21; 2Tim. 4:1.

1:10 «... xundəkla silərnıng nemə ixlarning əwzəl ikənlikini pərk etələydiəjan bolup, Məsihning künidə pak-diyanətlik, əyibsiz boluxunglar...» — «Məsihning künı» toqruluk 6-ayəttiki izahətnı kərting. «Qoxumqə se»imiznimu kərting.

«Filippiliklaroqa»

üqün ikənliki imperator ordisdiki qarawulhanidikilergə wə baxka həmməyləngə ayan boldi..

¹⁴ Xuning bilən kerindaxlarning kəpinqisi mening kamilixim tüpəylidin Rəbgə tayinip Hudaning səz-kalamini qorqmay səzləxkə tehimu jür'ətlik boldi; ¹⁵ dərəkə, bəziliri həsət kılıp yaki rıqabətlixip, bəziliri aq kəngüllük bilən Məsihni jakarlaydu; ¹⁶ keyinkiliri bolsa bərəkək muhəbbəttin, mening hux həwərnı aqlap ispatlixim üqün muxu yərgə qoyuloqanlikimni bilgənlikidin xundak kılmaqtə; ¹⁷ Aldinkiliri bolsa qin kənglidin əməs, bəlki xəhsiyətqilikidin, mening zənjirləngən dərdimgə dərd qoxmaqçı bolup xundak kılmaqtə..

¹⁸ Əmdi bularoqa nemə degülük? Qandakla bolmisun, toqra niyəttin bolsun sahtilikdən bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidu; mən xuningoqa xadlinimən; bərəkək, dawamlıq xadliniwərimən.

¹⁹ Qünki dualiringlar wə Məsih Əysaning Rohining kuwwətlixı arkilik bu ixlar nıjat-kutkuzuluxumoqa mədət bolidu dəp bilimən, ²⁰ — demək, təkəzzalixim wə ümid-istikim boyiqə heq ixta hijalətqilikdə qalmastin, tirik yaki əlük bolay, hərdaim boləqinidək həzırmu toluk jasarat bilən Məsih tenimdə uluqlansun! ²¹ Qünki manga nisbətən həyatimning əzi Məsihdur, əlük bolsa tehimu paydiliktur.

²² Jenim tenimdə qalsa, əmdi nesiwəm yənə mewilik hizmət bolidu; lekin kaysisini əwzəl bilip talliweliximni bilməywətimən; ²³ mən həyat bilən mamat otturısında ksilip kəldim; qünki bu dunyadin ayrilip, Məsih bilən billə boluxka intizarmən — bu ix ziyadə əwzəldur; ²⁴ əmma silər üqün jenimning tenimdə kəlixı tehimu zərürəqu dəymən.

²⁵ Əmdi buningoqa ixənqim kamil bolup, silərnıng etikədtə ələqə ilgilirixinglar həm xad-huram boluxunglar üqün mən silər bilən billə kəlip dawamlıq turimən dəp bilimən; ²⁶ xuning bilən mening silərgə yənə həmrəh boləqinim wəjidin mən arkilik Məsih Əysada pəhirlinip təntənə kılıxinglar tehimu ziyadilixidu!

²⁷ Pəkət özünqlarnı Məsihning hux həwirigə layik tutunglarki, mən yeninglaroqa berip silər bilən didarlaxqəndimu, silərdin ayriləqdimu, ixliringlardin anglaydıəqinim silərnıng bir roh bir janda bolup qing dəsəp turup, hux həwərdiki etikədnıng yolida kürəkkə intiliwatqininglar, ..

1:13 «mening kamilixim» — grek tilida «mening baq-zənjirlirim». «imperator ordisdiki qarawulhana» — grek tilida «praytorium» değan səz Kəysərnıng ordisdiki məlum bir kisiimni kərsitidu. «Praytorium»oqa imperatorni mudapıe kıləuqılər boləqan Rim imperiyəsining eñ hil ləxkərliri jaylaxkən; xu yər yənə Rim imperiyəsining hərəkəysi əlkisidiki waliylarning bax xtabı idi. Xunga Pawlusning bu yərdə «baxka həmməylən» değini bəlkim ləxkərlərnı həm Rimda turuwatqan bərlık waliylarnımu kərsitidu.

1:14 «Xuning bilən kerindaxlarning kəpinqisi mening kamilixim tüpəylidin Rəbgə tayinip Hudaning səz-kalamini qorqmay səzləxkə tehimu jür'ətlik boldi...» — demək, kəp kerindaxlar: «Pawlus həttə Kəysərnıng ordısında turupmu Hudaning səzini qorqmay səzləwatqan yərdə, mən sirtə ərkin turup uni jakarlaxta nemidin qorqkəntim?» dəp jür'ətlinidu.

1:14 Əf. 3:13; 1Tes. 3:3.

1:16 «muxu yərgə qoyuloqanlikim» — Həmmigə Kədir tərpidin, əlwəttə.

1:17 «aldinkiliri bolsa qin kənglidin əməs, bəlki xəhsiyətqilikidin, mening zənjirləngən dərdimgə dərd qoxmaqçı bolup xundak kılmaqtə» — xundak kerindaxlar bəlkim: «uluq rosul Pawlus türmida kəmaklik, bizgə pürsət kəldi» dəp, jamaətlər arisida əz dāngkini qıkərməkçı, əzliri «rosullarning paaliyətliri» boluwəlməkçı boləqanlardur.

1:19 «Qünki dualiringlar wə Məsih Əysaning Rohining kuwwətlixı arkilik bu ixlar nıjat-kutkuzuluxumoqa mədət bolidu dəp bilimən...» — «mening nıjat-kutkuzuluxum» — bəzi alimlar bu səzlərnı «türmıdin kutkuzulux» yaki bolmisə «meni əlüm arkilik jənnətkə yətküzüx» dəp qüxinidu; bizningə bu səzlər qəqum təwəndiki 20-ayət bilən baqlıktur. 20-ayəttə «nıjat-kutkuzulux»ning əməliyəttə nemə ikənliki kərsitilidu. «Qoxumqə səz»imizni kərug.

1:19 2Kor. 1:11.

1:20 «təkəzzalixim wə ümid-istikim boyiqə heq ixta hijalətqilikdə qalmastin...» — «heq ixta hijalətqilikdə qalmastin...» bəlkim Məsihning wəkil sipitida Uningoqa heqəndək daq kəltürməslikini kərsitidu.

1:20 Rim. 5:5.

1:24 «əmma silər üqün jenimning tenimdə kəlixı tehimu zərürəqu dəymən» — 21-25-ayətlər toqruluk «kırız səz»imizni kərug.

1:25 «Əmdi buningoqa ixənqim kamil bolup, silərnıng etikədtə ələqə ilgilirixinglar həm xad-huram boluxunglar üqün mən silər bilən billə kəlip dawamlıq turimən dəp bilimən» — Pawlusning türmıdin kəyta qıkənkəliki toqruluk «qoxumqə səz»imizni kərug.

1:27 «özünqlarnı Məsihning həwirigə layik həlde tutunglar» — grek tilida «özünqlər Məsihning həwirigə layik həlde pıkra bolunglar» değan səz bilən ipadilinu. Filippidikilər bolsa «rimlik pıkrələr» dəp hesablinip, ələhədi imtiyazlik idi. Pawlusning pıritip eytməkçı boləqini «özünqlarnı ərxteki pıkrələrəqə layik həlde tutunglar» değanlıktur.

1:27 Yar. 17:1; 1Kor. 7:20; Əf. 4:1; Kol. 1:10; 1Tes. 2:12; 4:1.

«Filippiliklaroqa»

²⁸ xundakla qarxi qikküqilarning heqkandak wəhimiliridin patiparak bolup kətmigininglar bolsun; silərdiki bu oqayrət, ularoqa halakətni bəlgisi, silərgə bolsa kutkuzuluxunglarning alamiti, xuningdək alayitən Hudadin kəlgən bir alaməttur; ²⁹ Qünki Məsihning yolida silərgə pəkət Uningoqa ixinixnıla əməs, yənə Uning üqün horlukqa uqrxamu nesiwə kəlinəndur. ³⁰ Qünki silər ilgiri məndə kərgininglardək wə xuningdək həzir angliqjininglardək mən yolukқан kürəxkə silərmu yolukmaqtsilər.

2 ¹ Əgər əmdi Məsihtə rıqəbət bar deyilsə, muhəbbətning təsəllisi bar deyilsə, Rohning sirdaxlıki bar deyilsə, kəlbə iq aqrıtıxlar həm rəhimdillik bar deyilsə, ²⁻³ — əmdi ohxax bir oy-pikirdə bolup, bir-biringlaroqa ohxax muhəbbəttə baqlinip, bir jan bir niyəttə bolup, aranglarda heq ix rıqəbəttin yaki kuruk xəhrətpərəsliktin bolmisun; əksiqa, oy-hiyalinglarda kikiq peillik bolup hərbinglar baxkılarni özünglardin yukiri dəp bilinglar; xundak bolojanda xad-huramlikimni kamil kilisilər.

⁴ Hərbinglar pəkət öz ixliringlaroqa kəngül bəlüp qalmay, bəki baxkılarningkigimu kəngül bəlünglar. ⁵ Məsih Əysada bolojan oy-pozitsiyə silərdimu bolsun: —

⁶ U Hudaning tip-xəklidə bolsimu,

Əzini Huda bilən tənq kilixni olja kiliq tutuwalmidi;

⁷ Əksiqa, U Əzidin həmmini kurukdidi,

Əzigə kulning xəklini elip,

İnsanlarning siyakiqoqa kirip, insaniy təbiəttin ortaqdax bolup,...

⁸ Əzini təwən kiliq,

Həttə olümgıqə, yəni kresttiki olümgıqə itətmən boldi;

⁹ Xunga Huda Uni intayin yukiri kətürüp mərtiwilik kildi,

Uningoqa hərəkəndək namdin üstün bolojan namni beqixlidiki,

¹⁰ Əysaning namioqa asmanlarda, yər yüzidə həm yər astida barlik tizlar pükülüp,

1:28 «silərdiki bu oqayrət...» — grek tilida «bu ix...». Baxka mumkinqiligi barki, «bu ix» qarxi qikküqilarning qarxilikining əzini kərsitidu. «...ularoqa halakətni bəlgisi, silərgə bolsa kutkuzuluxunglarning alamiti, xuningdək alayitən Hudadin kəlgən bir alaməttur» — baxka birhil təjimişi: «...ularoqa halakətni bəlgisi, silərgə bolsa kutkuzuluxunglarning alamiti, (xuningdək) kutkuzuluxunglarning Hudadin bolojanliqoqa bir alaməttur».

1:30 «... silər ilgiri məndə kərgininglardək wə xuningdək həzir angliqjininglardək mən yolukқан kürəxkə silərmu yolukmaqtsilər» — demək, (1) etiqad üqün ziyankəxlikkə yolukux; (2) xühşisizki, hərhil jin-xəytnlar tərpidin kəlgən hujumoqa uqraq («rohiy kürəx — «Əf.» 6:10-18ni kəring).

2:1 «Əgər əmdi Məsihtə rıqəbət bar deyilsə, muhəbbətning təsəllisi bar deyilsə, Rohning sirdaxlıki bar deyilsə, kəlbə iq aqrıtıxlar həm rəhimdillik bar deyilsə, ...» — grek tilida muxu ayəttiki «əgər» daim retorik xəkildə ixlitilip «əgər...wə dərwekə (xundak) bolidu» dəgən məninini bildüridu. «Roh» bolsa Hudaning Rohini kərsitidu. «Kəlbə» əsl grek tilida «iq-qarnida», «iq-baqrida».

2:2-3 Rim. 12:16; 15:5; 1Kor. 1:10; Fil. 3:16; 1Pet. 3:8; Rim. 12:10; 1Pet. 5:5.

2:4 1Kor. 10:24; 13:5.

2:5 Mat. 11:29; Yh. 13:15; 1Pet. 2:21; 1Yuhə. 2:6.

2:6 2Kor. 4:4; Kol. 1:15; İbr. 1:3.

2:7 «... Əzini Huda bilən tənq kilixni olja kiliq tutuwalmidi 6-ayət, əksiqa, U Əzidin həmmini kurukdidi,...» — baxka birhil təjimişi: «... Əzini Huda bilən tənq turıweray dəp turuwalmayla, Əzidin həmmini kutukdidi,...». «Əksiqa, U Əzidin həmmini kurukdidi, Əzigə kulning xəklini elip, İnsanlarning siyakiqoqa kirip, insaniy təbiəttin ortaqdax bolup,...» — bu ayət bəlkim İnjil iqida mənisə əng qongqur jumilərdin biridir. «İnsanlarning siyakiqoqa kirip, insaniy təbiəttin ortaqdax bolup» dəgən ibarilər xühşisizki, Məsihning hər jəhəttin insan bolup, toluq insanning təbiətidə bolojanliqini kərsitidu. Pəkət uning təbiətidə heq gunah yok idi. «İnsaniy təbiət» grek tilida «insaniy «shema»» dəp ipadilidinu, insanning təbiəti wə «asasiy kurulux»ini kərsitidu.

— «U Əzini kurukdidi» toqruluk «qoxumqə səz»imizni kəring.

2:7 Zəb. 8:5; Mat. 20:28; Luqa 22:27; Yh. 13:14.

2:8 İbr. 2:9,14,17; 4:15; 12:2.

2:9 Ros. 2:33; İbr. 1:4.

2:10 Yəx. 45:23; Rim. 14:11.

«Filippiliklaroşa»

¹¹ HudaAtioşa xan-xərəp kəltürüp hər bir til Əysa Məsişning Rəb ikənlikini etirap kilidu...

¹² Xuning bilən, əy səyümlüklirim, silər həmişə itaət kılqıninglardək, pəkət mən yeninglarda bolqinimdila əməs, bəlki həzirkidək mən silərdin neri bolqanda tehimu xundək itaət bilən əyminixtə, titrigən halda öz nijatinglarni hərtərəpkə tətbiqlaxka intilinglar. ¹³ Qünki Hudaning güzəl həhişi boyiqə silərnin iradə tiklinglaroşa wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda iqinglarda ixligüqi Uning Əzidur.

¹⁴ Həmmə ixlarni oşudungximay yaki talax-tartix kılmay kilinglar; ¹⁵ xuning bilən silər əyibsi, sap dillik bolup, bu dəwrdiki tətür, əsəbbiy adəmlər otturisiya yaxap, ularning arisiya dunyaoşa yorukluk bərgüqilərdək parlap, Hudaning daosiz pərzəntliri bolisilər; ¹⁶ xuningdək həyatning səz-kalamini sunup bərgüqi bolqıninglar tūpəylidin, mən silərdin Məsişning künidə bikar yūğürməptimən, bikar şaya tartmāptimən dəp pəhirlinip tənənə kılāyaydiqan bolimən...

¹⁷ Həttə mən «xarab hədiyə» süpitidə etikadinglardiki kurbānlık həm hizmət-ibadətning üstigə kuyulsammu, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortək xadlinimən... ¹⁸ Silərmu ohxax yolda xadlinisilər wə mən bilən billə ortək xadlinixinglar kerək.

¹⁹ Ləkin mən Rəbdə pat arida Timotiyni yeninglaroşa əwətxini ümid kılīmənki, əhwalinglarni anglap mənmu hux bolsam; ²⁰ qünki yenimda uningə ohxax, dilimiz bir bolqan, ixliringlaroşa qin dilidin kəngül bəlgüqi baxka adəm yoktur. ²¹ Qünki həmmə adəm Əysa Məsişning ixlirioşa əməs, bəlki əzining ixliri bilən xuqullinixkə intilidu; ²² əmma silər uning salāhiyitini, uning hux həwərnin hizmitidə huddi atisioşa həmrāh bolup ixləydiqan balidək mən bilən birgə mēhnət singdürgənlikini bilisilər. ²³ Əmđi aqiwitimning kandaq bolidioanlikini enik bilgən həman, uni dərhal mangduruwetixni ümid kılīmən; ²⁴ əmma əzümning yeninglaroşa pat arida baridioanlikimoşa Rəb arkilik ixənqim bar.

²⁵ Əmma buningdin awwal mening kərindixim, hizmətdixim həm səpdixim bolqan, silərnin əlqinglar həm həjittimdin kikkən kurbānlık yardiminglarni yətküzgüqi Epafroditni yeninglaroşa əwətxini zərür taptim, ²⁶ qünki u həmminglaroşa seqinip təlpüngənidi həm

2:11 «HudaAtioşa xan-xərəp kəltürüp hər bir til Əysa Məsişning Rəb ikənlikini etirap kilidu» — demək, Məsiş Əysaoşa beoşixlanqan nām «Rəb»dur. U əslī Əzi Rəb bolup (məsilən, «Luğa» 2:11), U ərxlərə kətürülginidə HudaAtisi Özining Uningdin bolqan hursənlikini bildürüp kaytidin Uni «Rəb» dəp enik jakarlioqan. «Yəx.» 45:23ni kəring.

2:11 Yh. 13:13; 1Kor. 8:6; 12:3.

2:13 2Kor. 3:5.

2:14 Rim. 12:17; 1Pet. 2:12; 4:9.

2:15 Pənd. 4:18; Mat. 5:14.

2:16 «həyatning səz-kalamini sunup bərgüqi bolqıninglar tūpəylidin...» — «həyatning səz-kalami» — mēnggü həyat toqıruluk səz, əlwəttə. Baxka birhil tərjimisi: «həyatning səz-kalamini qing tutkininglar tūpəylidin,...». Ləkin yukiriki 15-ayətə Filippilik kərindaxlar «yorukluk bərgüqi» dəp ataloqan bolqoşaq, muxu yərdə («silər») (Hudaning) həyatning səz-kalamini sunup bərgüqi bolqıninglar» dəp tərjimə kilişni toqra kərimiz.

2:16 2Kor. 1:14; 1Tes. 2:19.

2:17 «Həttə mən «xarab hədiyə» süpitidə etikadinglardiki kurbānlık həm hizmət-ibadətning üstigə kuyulsammu, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortək xadlinimən» — Pawlus yukirida 1:25-26də «silər bilən yəna didarliximən» dəydu, əlwəttə. Ləkin u əltürülsimu, məyüslənməytti yaki həq həsrət tartmaytti, əksişə xu səwəbtin xadlinatti; wə əgər xundak ix bolsa, ularnimu uning bilən billə ortək xadlinixkə riqbətəndürətti.

2:17 2Kor. 7:4.

2:18 «Silərmu ohxax yolda xadlinisilər wə mən bilən billə ortək xadlinixinglar kerək» — 17-18-ayət üstidə: Təwrat dəwridiki ibadət tüzümidə, «kəydürmə kurbānlık» kılqanda, kurbānlık kurbangahkə qoyuloşanda uningə «ax hədiyə» koxuluxi kerək, andin ularning üstigə «xarab hədiyə» kuyuluxi kerək idi. Muxu yərdə Pawlus tolimu kəmtərlik bilən Filippidiki etikadqılarning kılqan hizmət-ibaditini muhim kurbānlıkkə, əzining yekində ehtimalıkkı bolqan əltürüluxi yaki türmidə əzini jamaət üqün pida kiliwatkanlikini bir «xarab hədiyə»gə, yəni ularning qong kurbānlıki üstigə toluqlaydiqan pəkət koxumqə bir «xarab hədiyə»gə ohxitidu.

—Kaytidin dəymiz: U əltürülsimu, məyüslənməytti yaki həq həsrət tartmaytti, əksişə xu səwəbtin xadlinatti; wə əgər xundak ix bolsa, ularnimu uning bilən billə ortək xadlinixkə riqbətəndürətti.

2:19 Ros. 16:1; Rim. 16:21; 1Tes. 3:2.

2:21 1Kor. 10:24; 13:5.

2:25 «mening kərindixim, hizmətdixim həm səpdixim bolqan, silərnin əlqinglar həm həjittimdin kikkən kurbānlık yardiminglarni yətküzgüqi Epafrodit» — «səpdixim» — Pawlus bilən rohiy kürəxtə ortək jəngqi, əlwəttə.

—«Əlqinglar» grek tilidə «apostolos». Bu səznin mənisi «əwətilgən kixi», «əlqi» yaki «rosul» bolidu. Muxu yərdə biz «əlqi»

«Filippiklaroqa»

silarning uning kesal halidin hawer tapqininglar tupaylidin azablendi. ²⁷ U darwaka kesal bolup ajalgə yekinlixip kaldı; lekin Huda uningoja rəhim kildi; həm mening dardimning üstigə dərd bolmisun dəp yaloquz uningoja əməs, bəlkı mangimu rəhim kildi. ²⁸ Xuningdək uning bilən yənə kəruxup xadlinixinglar wə xundakla özümgə nisbətən dərdlirimni azaytix üqün uni tehimu jiddiy yoloqa salmaqimən. ²⁹ Əmdi uni xad-huramlıq bilən Rəbdə qəbul qilinglar həm uningdək adəmlərgə hərmət qilinglar; ³⁰ qünki u Məsihning hizmitini dəp, silərnin mənə qılmaqçı boləqan yardiminglarnı bejirixtə yolukqan boxlukni toldurup əjalgə yüzlinip, öz jə-nini təwəkkül kildi.

3 ¹ Ahirida, əy qerindaxlirim, Rəbdə xadlininglar! Bularni silərgə qayta yezix mən üqün awariqilik əməs, bəlkı silərgə amənlik elip kelidu.

² Itlardin həzi bolunglar, yamanlıq qiloquqlardın həzi bolunglar, «tilim-tilim kəsküqilər»dın həzi bolunglar! ³ Qünki həkikiy sünnətlilər bolsa Hudaning Rohi arqılıq ibadət qiloquqi, Məsih Əysadın pəhirlinip tənənə qiloquqi, ətkə tayanmaydioqan bizlərdurmiz. ⁴ Meningmu ətkə tayanəquqilikim bar! Baxqılar «öz ətlirimgə tayansam bolidu» desə, mən tehimu xundak; ⁵ sünnətkə kəlsək, mən tuəqulup səkkizinqi küni sünnət qilindim; İsrail millitidin, Binyaminning qəbilisidinnən, «İbraniylarning ibranıyisi» mən; Təwrat-qanuni tərəptin eytkəndə, «Pərisiy» məzhəpidimu boləqanmən; ⁶ Hudaəja boləqan qizəqinlikiməja kəlsək, jamaətkə ziyankəxlik

dəp tərcimə qiloqinimiz bilən, mümkünliki bərkı, Pawlus Epafroditning rosulluq hizmiti bar bolidu, dəp kərsitixi mümkün. **2:27** «U darwaka kesal bolup əjalgə yekinlixip kaldı; lekin Huda uningoja rəhim kildi; həm mening dardimning üstigə dərd bolmisun dəp yaloquz uningoja əməs, bəlkı mangimu rəhim kildi» — «Huda... yaloquz uningoja əməs, bəlkı mangimu rəhim kildi» deqan söz birhil gunahni kərsətkən bolsa kərək. Təwəndiki 28-30-ayətlərgə qariəqəndə, Epafrodit Pawluska jamaətnin sowəqisini yətküzüp barıdioqan yolda kesal boldi. U bəlkim yolda kesal bolup qəloqan. U Pawlusning qəxioja yetip bərixək aldirap öz kesili bilən həq kari bolmay əloja basti, xuning bilən u tehimu əqir kesal bolup «əjalgə yekinlixip kaldı». Pawlus, uning bu qiloqinini birhil təwəkkülqilik, aqılana ix əməs dəp əyləxi mümkün. Huddi Pawlus, Huda «uningəja rəhim qilip» səqaytti, xundakla «mənə rəhim kildi» — qünki Epafrodit mening wəjəmdin xundak kildi, deqəndək.

—Undək deqinimiz bilən, Huda bizgə jamaət üqün xundək təwəkkül qilixkə təyyar boləqan adəmlərnı əwətsun!

2:29 1Kor. 9:14; Gal. 6:6; 1Tes. 5:12; 1Tim. 5:17; İbr. 13:17.

2:30 «u Məsihning hizmitini dəp...» — grek tilida: «u hizmət dəp...» deyilgən. Pawluska (xundakla Epafroditka) nisbətən pəkət «hizmət»lə bar, qünki uningoja nisbətən pəkət bir hizmət, yəni Məsihning hizmiti, hux həwərnin hizmiti bardur. «u... silərnin mənə qılmaqçı boləqan yardiminglarnı bejirixtə yolukqan boxlukni toldurup əjalgə yüzlinip, öz jə-nini təwəkkül kildi» — Pawlusning «yardiminglarnı bejirixtə yolukqan boxluk...» deqini, Filippidiki jamaətnin uningoja kəngül bəlxidə məlum yetərsizlik bar, deqənliki əməs; u, silərdə ümid qiləqinlardək yərdəmnı yətküzüx pürsətləri qiləqioqan boləsimu, ləkin əwətməkçi boləqan kəngüqlərnı qüxinimən, dəməqçi.

—«Yardiminglar» deqən söz grek tilida mənə yərdə «ibadəthanidiki kəhənlik qurbanlıq hizmitinglar»ni püritidəqan səzdir.

3:1 Fil. 4:4; Yəq. 1:2; 1Pet. 4:13.

3:2 «Itlardin həzi bolunglar, yamanlıq qiloquqlardın həzi bolunglar, «tilim-tilim kəsküqilər»dın həzi bolunglar!» — «itlar» yəloqan təlim bərgüqi, Hudaning yolini burioquqi katarlıqlarnı kərsitidu. 3-7-ayətlərnı kəring. «Tilim-tilim kəsküqilər» intayin kinayilik, həjwiy gəp bolup, u «adəmlər sünnətsiz (hətnisiz) bolsa qutquzulmaydu» dəp tərəp-tərəpə ixəngüqilərnin hər birini sünnət qılmaqçı boləqan Yəhudiylarnı kərsitidu. Xu bətki 3-8, -17-21-ayətlərnı həm izahətlərnı kəring. Sünnətnin əhəmiyiti, «əttiki sünnət» wə «rohıy sünnət» toqruqluq «qoxumqə səz»imizni kəring.

3:2 Yəx. 56:10.

3:3 Kan. 10:16; 30:6; Yər. 4:4; Yh. 4:24; Rim. 2:29; Kol. 2:11.

3:4 «Meningmu ətkə tayanəquqilikim bar! Baxqılar «öz ətlirimgə tayansam bolidu» desə, mən tehimu xundak» — bu səzlər intayin mühim. «Ət» yəki «ətlər» toqruqluq «Rimliklarəja»diki «kırış səz»imizni kəring. «Əz ətlirimgə tayanəqudək salahıyitim bar» deqini, «məndə Huda aldida gunahimni yuəqudək, özümni Hudaəja əpləxtürgüdək qiloqan ixlirim bar» deqənliktur (məsilən, mən sünnət qilənoqan, ətkəndə ibadəthanida nuroqun qurbanlıqlarnı wə hədiyələrnı sunəqan, mühim diniy ərbəbmən, katarlıqlar).

3:4 2Kor. 11:21.

3:5 «... Təwrat-qanuni tərəptin eytkəndə, «Pərisiy» məzhəpidimu boləqanmən» — «Pərisiylər» Yəhudiylar arisidiki Təwrat kanunidiki tələplərnı əng təkətləydioqan diniy məzhəp idi. «Təbirilər»nimu kəring.

3:5 Yər. 49:27; Ros. 23:6; 2Kor. 11:22.

«Filippiliklaroqa»

kiloquci idim; Təvrat kanuni tələp kiloqan həkkaniylikka kəlsək, əyibisiz idim; ⁷ əmma manga nemə ix «paydilik» bolsa, bularni Məsih səwəbidin ziyanlik dəp həsablidim; ⁸ Məsih Əysa Rəbbimni tonuxning əwzəlliki wəjidin, mən baxqa həmmə ixni ziyanlik dəp hesablaymən; mən dərwəxə Uning üqünmu həmmidin məhrum bolqan; bərhək, Məsihkə erixixim üqün bularni nijasət dəp hesablaymənki; ⁹ Məsihtə bolup, özümdiki qandaktur həkkaniylik (Təvrat kanunidin qikqan həkkaniylik)tin waz keqip, Məsihning etiqad-sadiklikı arkilik bolqan həkkaniylik, yəni etiqad arkilik Hudadin bolqan həkkaniylikka erixələymən; ¹⁰ muddiayim Uni tonuxtur, — yəni Uning ölüp tirilixining küq-kudritidə yaxap, Uning azabliroqa sirdax-həmdəmliklə bolup, Uning ölümini ülgə kilip əzgərtilip; ¹¹ xundakla mumkin qədər ölümdin tirilixkə yetixni muddia kilimən.

¹² Ularoqa erixitim yaki kamalətkə yəttim deməkqi əməsmən; lekin Məsih Əysaning meni tutu-welixida bolqan muddia-nixanini özüm tutuwalsam dəp qepip yürməktimən. ¹³ Qerindaxlar, mən özümni uni tutuwaldim dəp qarimaymən. Pəqət xu bir ixnıla kilimənki, ötüp kətkən ixlar-ni untup, aldimdiki ixlaroqa intilip, ¹⁴ nixanni qoqlap, Hudaning Məsih Əysada bolqan bəyüq qakirikidiki in'əmioqa qarap qepip yürməktimən.

¹⁵ Əmdi arimizdin kimki pixip yetilgən bolsa xu oy-məksəttə bolayli. Əgər baxқиə oy-məksəttə bolsanglar, Huda bunimu silərgə kərsitip beridu. ¹⁶ Qandakla bolmisun, qandak əlqəmgə yətkən bolsak, xu əlqəm boyiqə qədəm besiwəryli.

¹⁷ Meni ülgə kilip əgixinglar, əy qerindaxlar, xundakla biz silərgə tikləp bərgən nəmunə boyiqə ohxax yolda mangoqanlaroqimu kəzünglarni tikip, ulardin əgininglar. ¹⁸ Qünki silərgə kəp kətim eytkinimdək, wə həzirmu kəz yaxlirim bilən qayta eytimənki, nuroqun kixilər

3:6 «Hudaqa bolqan qizojinlikimoqa kəlsək, jamaətkə ziyankəxlik kiloquci idim» — «jamaətkə ziyankəxlik kilix» Hudaning iradisi əməs idi, əlwəttə; lekin xu wəqitlardiki Pawlus (Saul) Məsihgə qarxi bolup, «Məsihkə etiqad baqlaxni bolsa Hudaning yoli bilən qarxilaxkanliq, Təvrat kanunini buloqjanlik» dəp oylaytti; xuning bilən xu qaoqda u Hudaqa bolqan «qizojinlik»ini hata yoloqa karitip «jamaətkə ziyankəxlik kilidi». «Təvrat kanuni tələp kiloqan həkkaniylikka kəlsək, əyibisiz idim» — «əyibisiz» — demək, u Təvrat kanuni jəhətidin əzini əyibisiz dəp qaraytti. Keyin Hudaning Rohidin yorutulqanda u Təvrat kanunidiki toluk tələpni bilip yetip, əzini tolimu ayiblik tonup yətti («Rim.» 7:7-25, bolupmu 7ni kərtəng).

3:6 Ros. 8:3; 9:1; 22:3, 4; Gal. 1:13; 1Tim. 1:13.

3:7 Mat. 13:44.

3:8 Yəx. 53:11; Yər. 9:22; Yh. 17:3; Kol. 2:2.

3:9 «Məsihtə bolup, özümdiki qandaktur həkkaniylik..tin waz keqip, Məsihning etiqad-sadiklikı arkilik bolqan həkkaniylik, yəni etiqad arkilik Hudadin bolqan həkkaniylikka erixələymən» — «Məsihtə» — grek tilida «Uningda».

3:9 Rim. 1:17; 3:21.

3:10 «Uning Məsihning azabliroqa bolqan sirdax-həmdəmlik» — buning toqrisida «qoxumqə sez»imizni kərtəng. «Uning azabliroqa sirdax-həmdəmliklə bolup, Uning ölümini ülgə kilip əzgərtilip...» — Məsihtə bolqan muhəbbət, həkkaniylik, yuwax-mulayimlik, səwr-təktəlik, iman-etiqad wə baxqilarni kəqürüm kilix pozitsiyining əng ayan kilinoqan wəkti bolsa Uning ölümidə bolqandur. Xuning bilən bizgə «Uning ölümi»din əng qongkur, əng uluq ülgə kərilidu.

3:10 Rim. 8:17; 2Kor. 4:10; 2Tim. 2:11,12; 1Pet. 4:13.

3:11 «xundakla mumkin qədər ölümdin tirilixkə yetixni muddia kilimən...» — Pawlusning muxu səzi, uning ahirki künidə ölümdin tirilixini muddia kilixi əməs; qünki uning Məsihning künidə ölümdin tirilixigə kət'iy ixənqi bar idi (1:21). «Ölümdin tirilix»ta, ixəngüqlərdə nuroqunloqan yengi kabiliyətlər, yengi küqlər, yengi bilim-quxanqlar wə wəhiylər pəyda bolidu, Hudaning toluk xan-xəripi qəksiz kərünidu; lekin, Pawlus bəlkim muxu dəwrning əzidə bu ixlaroqa igə bolsam dəgən uluq muddida bolqan bolsa kərkək. 12-ayətni kərtəng.

3:14 1Kor. 9:24; 2Tim. 4:7.

3:15 «Əgər baxқиə oy-məksəttə bolsanglar» — Pawlusning bu degini, bəlkim nixanni qoqlixinglaroqa hərəkəndək namuwəpik oyda bolsanglar» dəgən nəmidə bolsa kərkək. Bəzi alimlar bu ayətning: «Əmdi arimizdiki kimki «pixip yetilgən» (kinayilik, həjwiyy eytiloqan) bolsa, muxu oyda bolayli. Əgər silər baxқиə oyloqan bolsanglar, Huda buning hatalikini silərgə ayan kilidu» dəgən nəmidə dəp qaraydu. Biz uningə qayil əməsmiz; ayətning ikkinqi qismi uningə zit kelidu.

3:16 «Qandakla bolmisun, qandak əlqəmgə yətkən bolsak, xu əlqəm boyiqə qədəm besiwəryli» — bəzi kəna kəqürimlərdə: «qandakla bolmisun, qandak əlqəmgə yətkən bolsak, xu əlqəm boyiqə qədəm besiwəryli, xu oyidimu boliwəryli» deyilidu.

3:16 Rim. 12:16; 15:5; 1Kor. 1:10; Gal. 6:16; Fil. 2:2; 1Pet. 3:8.

3:17 1Kor. 4:16; 11:1; 1Tes. 1:6.

«Filippiliklaroqa»

Məsihning krestioqa düxmən bolup mangmakta..¹⁹ Ularning aqiwiti halakəttur, hudasi özining karnidur, xəripi kılıp mahtanojini öz nomussizlikidur, oylioqanliri pəkət bu dunyadiki ixlardur.²⁰ Həlbuki, bizning puqralikimiz bolsa ərtidur, biz dəl xu yərdin Nijatkarning qüxüxini intizarlik bilən kütməktimiz — U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihdur..²¹ U barlik məwjudatlarni Əzigə boysunduridioqan küdriti boyıqə bizning əbgar bu tenimizni əzgərtip, Əzining xan-xəreplik tenigə ohxax həloqə kəltüridu..

4¹ Əmdi, əy kərindaxlirim, səygənlirim wə təlpüngənlirim, mening xad-huramlıqım, mening bəximning taji boluquqılar, Rəbdə qing turunglar, i səygənlirim!

² Ewodiyađin etünimən, wə Suntiħadın etünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar!

³ Durus, mən səndinmu tələp kiliməni, i həkikiy həmboyunturukluk hizmətdixim, bu ayallarning yardimədə bolojın; mana ular mən wə Klimənt bilən billə, xundakla namliri «hayatlik dəptiri»gə hatiriləngən baxkə hizmətdaxlirim bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürüxtə birgə kürəx kıləjan..

⁴ Rəbdə xadlininglar; mən yənə eytimənki, xadlininglar!

⁵ Silərninğ mulayimlikinglar pütkül insanoqə ayan bolsun; Rəb yekındur!..

⁶ Həq ix toqruluk əndixə kilmanglar; bəlki hər bir ixtə təxəkkür eytip tilikinglarni Hudaqə dua həm iltija arkilik məlum kilinglar; xu qaoqda adəmning oylioqinidin exip qüxidioqan, Huda igə boləjan hatirjəmlilik kəlbinglelarni wə oy-pikringlarni Məsiħ Əysada qooqdaydu..

⁸ Ahirida, əy kərindaxlirim, nemə ixlər həkikət, nemə ixlər aliyjanab, nemə ixlər həkkanıy, nemə ixlər pak, nemə ixlər hux-yekimlik, nemə ixlər xan-xəhrətlik bolsa, kışkisi hərəkəndə ixlərdə əhlak-pəzilət yaki mahtaxkə layik tərəplər bar bolsa, xu ixləroqə kəngül qoyup oylininglar..

⁹ Məndin əgəngən, qəbul kıləjan, anglioqan wə məndə kərgənlərninğ hərəkəndiki bolsa, silər

3:18 «nuroqun kixilər Məsihning krestioqa düxmən bolup mangmakta» — «Məsihning krestioqa düxmən bolux» toqruluk «qoxumqə sez»imizni kərting.

3:18 Rim. 16:17.

3:20 «Həlbuki, bizning puqralikimiz bolsa ərtidur, biz dəl xu yərdin nijatkarning qüxüxini intizarlik bilən kütməktimiz» — «Məsihning krestioqa boləjan düxmənlər» bolsa ərxkə əməs, bəlki «bu dunya»oqə, yənə «zemin»oqə təwədur.

3:20 1Kor. 1:7; 1Tes. 1:10; Tit. 2:13; Ibr. 13:14.

3:21 «U barlik məwjudatlarni Əzigə boysunduridioqan küdriti boyıqə bizning əbgar bu tenimizni əzgərtip, Əzining xan-xəreplik tenigə ohxax həloqə kəltüridu» — «əbgar bu tenimiz» grek tilida «bizni təwən kiliđioqan bu tenimiz», yaki «bizni kişik peillik kiliđioqan bu tenimiz» degənni bildüridu. Birsı təkəbburlixip kətkən bolsa tenidə hərəkəndə ajizlik, əbgarlik pəyda bolsa muxundə adəmlərninğ qongqiliqioqə hatimə berilidu, əlwəttə, xundakla həmmimizgə kişik peillikning toqra keliđioqanlikini roxən kərsitidu.

3:21 1Kor. 15:51; Kol. 3:4; 1Yuhə. 3:2.

4:1 1Tes. 2:19.

4:2 «Ewodiyađin etünimən, wə Suntiħadın etünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar!» — Ewodiya wə Suntiħə jamaəttiki aqə-singil idi.

4:3 «mən səndinmu tələp kiliməni, i həkikiy həmboyunturukluk hizmətdixim...» — «həkikiy həmboyunturukluk hizmətdixim» Pawlus bu alahidə ibarə bilən məlum kərindixini kərsitidu. Pawlus uning ismini tilioqə almiqan bolsimu, xübhisişik, uning əzi wə Filippiliklərninğ həmmisi kimni kərsətkənlikini obdan bilətti. Grek tilida «həmboyunturukluk (hizmətdixim)» degən ibarə «süzügüs» bilən ipidiləngəqkə, bəzi alimlar «Süzügüs» degənni adəmning ismi dəp kəraydu.

4:3 Mis. 32:32; Zəb. 69:28; Wəh. 3:5; 20:12; 21:27.

4:4 1Tes. 5:16; Ros.16:25

4:5 «Silərninğ mulayimlikinglar pütkül insanoqə ayan bolsun; Rəb yekındur!» — «Rəb yekındur» degənninğ ikki mənisi bar: (1) Rəb Əysa etiқəđqilaroqə hərdəim yekin; (2) Rəb Əysa yekin arida dunyaqə kaytip kelidu.

4:5 1Kor. 10:11; Ibr. 10:25.

4:6 Zəb. 55:23; Mat. 6:25; 1Tim. 6:8,17; 1Pet. 5:7.

4:7 «... Huda igə boləjan hatirjəmlilik kəlbinglelarni wə oy-pikringlarni Məsiħ Əysada qooqdaydu» — yaki «Hudadin kəlgən hatirjəmlilik kəlbinglelarni wə oy-pikringlarni Məsiħ Əysada qooqdaydu» — grek tilidiki tekstə «Hudaning hatirjəmliki...» deyilidu.

4:7 Yh. 14:27; Rim. 5:1; Əf. 2:14.

4:8 Rim. 13:13; 1Tes. 4:3, 4, 5.

«Filippiliklaroqa»

xularoqa əməl qilinglar; xundak qiloqanda hatirjamlik Igisi boloqan Huda silərgə yar bolidu..

¹⁰ Əmdi mən Rəbdə ziyadə xadlandimki, silər hazır ahirda manga boloqan keyümqanliqinglarni kaytidin kərsətinglar (bilimənki, manga daim keyünüp kəldinglar, əmma pəkətlə kərsitix pur-siti qikmidi).¹¹ Mən bu gepimni, birər mohtajliqtin eytiwatkinim yok; qünki əhwalim kəndakla boluxidin kət'inyəzər, barioqa kənaət kilixni əginiwaldim..¹² Mən osal əhwalda yaxaxni bilimən, həm kəngriqliktə yaxaxnimu bilimən. Hər ixta, hər əhwalda, həm toklukta həm aqlikta, həm bayaxatqilikta həm mohtajliqta yaxaxning sirini əginiwaldim..¹³ Manga kudrət Bərgüqigə tayi-nip həmmə ixni kilalaydioqan boldum. ¹⁴ Halbuki, mening kiyinqilikimoqa ortak boluxunglar bilən yaxhi kildinglar.

¹⁵ Silərgimu məlumki, əy Filippiliklar, mən Makedoniya əlkisidin ayrilip qikkinimda, hux həwərnı baxka yərlərgə yətküzgən dəsləptiki waqitlarda, silərdin baxka heqkəndak jamaət berix wə qəbul kilix ixlirida mən bilən həmkarlaşmioqan..¹⁶ Qünki Tesalonika xəhıridiki waqtimdimu ehtiyajim qüxkəndə silər manga birnəqqə kətim yardım əwətinglar..¹⁷ Mening bundak deyixim, silərdin birər sowqatni izdəp sorioqinim əməstur, izdiginim bolsa həsawatinglaroqa rohiy mewining kəp toplinixidin ibarəttur.

¹⁸ Ləkin məndə həmmə nərsə bar, hətta yetip axkudək bar; silər əwətkənliringlarni Epafrodittin tapxuruwelip tərəmgə siqmay kəldim wə molqilikqə qəmdum. Bu əwətkininglar intayin huxbuy, Hudaqa qəbul boləqdək, xundakla Uni hursən kilidioqan bir kurbənlıktək idi..¹⁹ Wə mening Hudayim silər mohtaj boloqan həmmə nərsini Məsih Əysada boloqan xan-xəripidiki bayliklaroqa əsasən mol təminləydu.

²⁰ Əmdi Hudayimiz həm Atimizə əbədil'əbədgigə xan-xərapə boləqay! Amin.

²¹ Məsih Əysada boloqan barlik mükəddəs bəndilərgə salam yətküzünglar. Yenimdiki kərixədlərdinmu silərgə salam!

²² Barlik mükəddəs bəndilərdin, bolupmu Kəysər imperatorning ordısında boləqlərdin silərgə salam!

²³ Rəbbimiz Əysa Məsihning məhır-xəpkiti rohinglaroqa yar boləqay!

4:9 «xundak qiloqanda hatirjamlik Igisi boloqan Huda silərgə yar bolidu» — «hatirjamlik Igisi boloqan Huda» grek tilida: «hatirjamlikning Hudasi» — demək, hatirjamlik Bərgüqi həm Əzi hərdaim hatirjamliklə turoquqi Hudadır.

4:10 2Kor. 11:9.

4:11 «Mən bu gepimni, birər mohtajliqtin eytiwatkinim yok; qünki əhwalim kəndakla boluxidin kət'inyəzər, barioqa kənaət kilixni əginiwaldim» — rusul ularni «xadlandim» (10-ayət) deginini hata qüxinip kəlmisun dəp bu səzni kilidu. Xadlanəqlanliki zindandiki aq qəloqan məhbusning taməkni kərginidiki xadliki əməs, bəlkı jamaətning uningə keyüingənlıkidin, jamaətning uningə boloqan sadik muhəbbitidin xadlinixi idi. Xuningdək u ularəqa səzidə: «Mən həzırmu intayin həjətmən» deyəndək purəkni qikirip qoyuxtın ənsirəydu. «Koxumqə söz» imizni kəring.

4:11 1Tim. 6:6.

4:12 1Kor. 4:11; 2Kor. 11:27.

4:15 «Silərgimu məlumki, əy Filippiliklar, mən Makedoniya əlkisidin ayrilip qikkinimda, hux həwərnı baxka yərlərgə yətküzgən dəsləptiki waqitlarda, silərdin baxka heqkəndak jamaət berix wə qəbul kilix ixlirida mən bilən həmkarlaşmioqan» — ayəttiki «...mən Makedoniya əlkisidin ayrilip qikkinimda, hux həwərnı baxka yərlərgə yətküzgən dəsləptiki waqitlarda» deyə qisimning baxka birhil təjrimisi: «... hux həwərnı silərgə yətküzülgən dəsləpki künlirida, mən Makedoniya əlkisidin ayrilip qikkinimda...». Filippi xəhıri bolsa Makedoniya əlkisidə; xunga kəysi təjrimisi toəqə boluxidin kət'inyəzər, Pawlus hux həwərnı Filippiliklarə yətküzgəndin keyin, uni baxka jaydikilərgə yətküzüx üqün qikkanıdi. Xu qəoqda Filippidiki jamaət uningə iktisadiy wə bəlkim baxka həhətlərdə yardım qiloqanıdi.

—Pawlusning «berix wə qəbul kilix ixliri» deginı, Pawlusning pəkət əzi üqünlə əməs, bəlkı baxqılarnı dəp ularning əwətkən yərdimini qəbul qiloqanliqini kərsitidu.

4:15 2Kor. 11:9.

4:16 «Qünki Tesalonika xəhıridiki waqtimdimu ehtiyajim qüxkəndə silər manga birnəqqə kətim yardım əwətinglar» — «birnəqqə kətim» grek tilida «bir kətim, hətta ikki kətim...» deyə ibarə bilən bildürülıdu. Adəttə bu ibarə «birnəqqə kətim» deyənni kərsitidu.

4:18 «silər əwətkənliringlarni Epafrodittin tapxuruwelip tərəmgə siqmay kəldim wə molqilikqə qəmdum» — «tərəmgə siqmay kəldim wə molqilikqə qəmdum» deyənlık grek tilida bir söz bilənla ipadlılınu. Pawlusning bu sözi bilən, pəkət jismaniy həhəttıla həmmə nərsə bar deyənni əməs, rohiy həhəttımu tolımu huxal boləqlanliqini, tolımu təsəlli tapkənliqini, tolımu qəyrət qiloqanliqini bildürıdu.

4:18 İbr. 13:16.

«Filippiliklaroqa»

Qoxumqə səz

«Yetəqkılər» wə «aqsakallar» (1:1)

«Yetəqkılər» wə «aqsakallar» degən səzlər ohxax məs'uliyəttiki adəmlərni kərsitidu. Məsılən, bu pakitni «Ros.» 20:17- wə 28-ayətni selixturux arqılık kərgili bolidu. «Yetəqki» (grek tilida «episkop») bolsa baxka qerindaxlaroqa nisbətən məs'ul adəmning yırakni kərər, rohiy kəzliri roxənrək ikənlikini təkitləydu; «aqsakal» bolsa məs'ul adəmning rohiy jəhəttin «qong boləjan» «pixip yetilgən» ikənlikini təkitləydu. «Yetəqkılər» yaki «aqsakallar»ning roli «jamaətni baxqurux» əməs, bəlki «bekix», Huda aldida jamaətning rohiy əsuxi üqün məs'ul boluxtin ibarət («1Tim.» 3-bab, «Tit.» 1:5-9, «1Pet.» 5:1-7). Aqsakallar yaki yetəqkılərni jamaəttikilər öz adəmliridin tallixi kerək; mumkin bolsa bir adəmlə əməs, birnəqqə adəm boləjini yaxxi. İnjl dəwridə bəzi jamaətlər «aqsakalsız» qalojan boluxi mumkin (məsilən, Pawlus məzkur həttə tiləqə alojandikidək, «Korintliliklaroqa (1)» wə «Korintliliklaroqa (2)»də «aqsakallar»ni həq tiləqə almaydu; u bəlki Korintliləkdin əzliri arisidin sadik wə muhəbbətlik boləjan, Hudaning səzini obdan bilidiojan adəmlərni tonup yetip, etirap kılıxni, xuningdək muxundək qerindaxlarning məsiləhət-nəsihətlirigə boysunuxni etünidu. «1Kor.» 16:15-19ni kəring. U bu ayətlərdə tiləqə alojan «İstifanas» bolsa bəlkim aqsakal boluxka muwapik idi; lekin jamaəttikilər əzliri uni etirap kılıxi kerək.

«Hizmətqılər» (1:1)

Jamaətlər məlum kələmgə yətkəndin keyin xühşisizki, rəsmiy həlalda «hizmətqılər»ni tallixi kerək bolidu. Hizmətqılər məlum jamaəttiki əməliyi ixləroqa, bolupmu həyr-sahawət ixlirini baxqurux, buların həjətmənlərgə təminləx, jamaətning paaliyətliridə hərhil əməliyi ixlarni orunlaxturux qatarlık ixləroqa məs'uldur. («Ros.» 6:1-7).

«Məsihning küni» (1:6, 10, 2:16)

«Məsihning küni» degən ibarə pəkət bu həttə wə «2Tes.» 2:2də tepilidu; lekin Pawlus hətliridə uni nuroqun qetim «xu küni» dəydu. «Xu küni»də, Məsih bu dunyaoqa qaytip kelidu; Əzigə ixəngənlərnin həmmisini olümdin tirildürüp andin «zeminda tirik qalojan» həm «ölümdin tirildürülgən» etiqadqılarnin həmmisini, demək pütkül jamaətni Əzigə alidu; jamaəttikilərnin hərbirinin qilojanlıri üstidin həküm qikirip, hərbiridin hərəkəndək nalayik ixni tawlap taziləqəndin keyin, jamaətni Əzigə yatlık «pak kız» süpitidə qobul qilidu. Xu kündin baxlap, jamaəti Məsihtin həqqaqan ayrılmaydu.

Təwrattiki pəyoqəmbərlər kəp qetim «Pərwərdigarning küni»ni tiləqə alidu. Bəzi wakitlarda bu ibarə xühşisizki, dəl «Məsihning küni»ni kərsitidu, bəzi wakitlarda «Məsihning küni»ning aldida kelidiojan dəhşətlik jəpalik məzgilni (ahirkı zamanni)mu öz iqigə alidu. Təwrat, «Daniyal»da wə İnjl, «Wəhiy»də bu məzgilning yəttə yil ikənliki axkariliduru.

Muxu yərdə təpsiliy həlalda bu məzgildiki ixlər toqrulux bəxarətlər həqkidə xərh bərməymiz; pəkət xuni bayan qilimizki, bu yəttə yillik məzgildə həm «Məsihning küni»ning əzidə Uningoqa qarxi qikqanlarning kəpinqisi əlidu. Məsih yər yüzidə, Yerusalem mərkəz qilinojan ming yillik səltənətni quridu; xu məzgildə Xəytan bəqlinip təkaklık bolidu. Ming yillik səltənətnin ahirida: —

«Filippiliklaroqa»

- (a) Xəytan yər yüzidikilərnə yənə sinaxkə wəqitlik qoyulidu;
- (ə) Hudaning həküm jazası «kona zemin»oqa ahırkı kətim qüxürülidu;
- (b) Məsihkə ixənməy əlgənlərnə həmmisi Hudaning sorıki aldida turuxkə ölümədin tirilidu; insanlaroqa nisbətən «ikkinqi ölüm», yəni dozah xu wəqitdə baxlinidu.
- (p) Huda «**yengi asman, yengi zemin**» yaritidu.

Bu iqlar tooqruluk «Wəh.» 19:6-21:8ni kəring. Bəzi ixəngüqilərnə bu «ming yillik səltənət»ni Məsihning jamaəttə həzir boləqan səltənətinə «simwoli» dəp qaraydu; ləkin əzimiz addiy həlk boləqəqkə, məlum bir məzgillik wəqitni kəndəqmu «simwolluk» degili bolidu, dəp həq qüxinəlməymiz; wə yənə həzir kəndəq jəhəttin Xəytanni «baəlinip təqəqlik boləqan» degənni kallimizdin həq ətküzəlməymiz. Xəytan həzirki zamanimizdə intayin kəp hərikət kilməqkə əməsmu? Xuning bilən «Wəhiy» wə «Daniyal»diki səzlərnə addiy mənisidə qüxinip yüriwerimiz.

«Nijat-kutkuzux» — həqiqiy bir təbir (1:19-20)

«Qünki dualiringlar wə Məsih Əysaning Rohining kuwwətlixi arkilik bu iqlar nijat-kutkuzuluxumoqa mədət bolidu dəp biləman, — demək, təqəzzalikim wə ümid-istikim boyiqə həq ixta hijaləqilikdə qəlməstin, tirik yəki əlük bolay, hərdəim boləqinidəq həzirmu toluq jasarət bilən Məsih tenimdə uluqlənsun!»

Bəzi alimlar Pawlusning «bu iqlar nijat-kutkuzuluxumoqa mədət bolidu» degən bu səzini zindəndin əzad kəlinixi yəki sotta əqlinixini kərsitidu, dəp qaraydu. Keyinki pikirgə səl qəyil boləqinimiz bilən, təwəndiki səwəblər tūpəylidin hər ikki kəzqarax əməliyətkə toluq uyəqun kəlməydu, dəp oyləymiz: —

(a) «**bu iqlar**» degini xübhəsizki, yuqirida tiləqə aləqan iqlərnə, yəni bəzi kərinədxlərnə «**Tooqra niyəttin bolsun yəki sahtilikdən bolsun, ohxəxlə Məsihni jakərlixi**»din ibarət idi.

(ə) «**bu iqlar**» bilən uning zindəndin əzad kəlinixining məntikə jəhəttin həqkəndəq ələqisi yəqtur.

(b) «**Məsih Əysaning Rohining kuwwətlixi**» bolsa qəqum Pawlus kiyin əhwalda turoqinida əz rohiəda boləqan həjitini toldurux, xu kiyin əhwal üstidin əqəlibə kəlix üqün boluxi kərak idi. Bundəq «rohiy əqəlibə» əməliyəttə Hudaning uni Rimdiki məlum bir zindəndin qikərixidin ziyadə uluq bir ixtur. Huda Əz ədimini zindəndin qikərixni halisə, pəqət bir pərixətsini əwətip ixlərnə əqquzsila boldi (məsilən, «Ros.» 9-babni kəring).

(p) Bu 19-20-əyətlərdə wə təwəndiki əyətlərdə Pawluska nisbətən əlümning mummənkəliklə bar, u bu mummənkəlik üstidə kəp oyləydu. «Əlüm» bolsa «əzad kəlinix» yəki «əqlinix» əməstur.

Xunga bu 19-20-əyətlərnə tooqra qüxəngəsinə intayin addiy dəp qəraymiz. Pawlusning əng zor kəngül kəyəqini əzad kəlinix əməs, bəki əzining Rimdiki dəhəxtlik əməldərlər aldida, bolupmu mummətibit imperətor Kəysər Nero aldida Məsihning həwirini toluq jar kəlixətin kəlqə qəl üzməslikədin ibarət idi (yənə «Əf.» 6:19-20ni kəring. Ahir bərip Pawlus dərwəqə Kəysərning aldida jəsərləlik bilən Məsihni toluq jar kəldi («2Tim.» 4:17). Demək, «**Tirik yəki əlük bolay, hərdəim boləqinidəq həzirmu toluq jəsərlə bilən Məsih tenimdə uluqlənsun!**» (20). «**Tirik yəki əlük**

«Filippiliklaroqa»

bolux» uningroqa nisbətən kari qaoqlik. Muhiim ix xuki, uningda hazir bolojan «nijat-kutkuzux» arkilik Məsihi uluqlaxtin ibarət. Uning «azad kilinix»i əməs, bəlkı Məsihi uluqlax uning **«təxəzzaliki wə ümid-istiki»** idi. U bu ümid-istəknı bildürgəndin keyin, «hayat-mamat» ixliri (dunyadin ayrılıp Məsih bilən billə bolux kerəkmı, yaki kerindaxlar üqün təndə kəlix kerəkmı?) üstidə yənə oylinip, özining zindandin qikirilip, səyümlük Filippidikilərgə qaytidin həmrəh boluxni muwapik dəp, xuningroqa baqliojan ixənqisini bildürdi.

«Nijat-kutkuzux» əmdi pəkət gunəhlarning kəqürüm kilinixi (ətkən ixləroqa baqlik) əməs, bəlkı hazırkı wəqıtta: —

(a) gunəhning ilkidin azad kilinix

(ə) yengi hayat — «Hudaning süritidə» yengilinip, xəsiyətqilik asarətliridin azad kilinip, Məsihkə baqlinip hayat ətküzüp, kündə tawlinip, Uningroqa ohxax xəkilləndürüluxtur.

Daim kəngül belidiqinimiz xübhəsizki, kutkuzuluximizning nemidin kutkuzulux ikənliki, yəni gunəhtinmu, əlümədinmu yaki dozahtinmu; bulardin kutkuzulux dərwəkə uluql ixlər boləjini bilən, kutkuzuluxning nixani ulardin muhiimdur; yəni, Məsihkə baqlinix, yengi adəm bolux wə Hudaning xan-xəripini ayan kilixtin ibarəttur. Mana bu, Hudaning bizni kutkuzuxida boləjan məqsitidur!

Meningmu məqsitim təwəndikidək? —

«Tirik yaki əlük bolay, hər daim boləjində kəzirmu toluk jasərət bilən Məsih tenimdə uluqlansun!»

Nijat degən insanning qolidin kəlməydiqan, Hudaning küq-kudritidindur!

Pawlusning türmidin qayta qikqanlıki (1:21-26)

Pawlus bu ayətlərdə «dunyadin ayrılıx» (yəni uning intizari boyiqə, Məsih bilən billə bolux) wə (muqəddəs bəndilirining yardimidə bolux üqün) «təndə kəlix» degən ikki ehtimallik üstidə puhta oylanoqandin keyin, «təndə kəlimən» degən hulasigə kəlidu. Uning üstigə u özining Filippidiki jamaətkə yənə həmrəh bolidiqanlikioja baqliojan ixənqisini bildüridu (1:26, 2:24). U «Filemon»roja yazəjan həttə ohxax ixənqini bildüridu («File.» 22). Birnəqqə yil ilgiri, «Rimliklaroqa» yazəjan həttimu, ularoqa: **«İspaniyəgə hux həwər tarkitix üqün baridiqan səpirimdə, silər bilən kərixüp ətimən»** degən məqsitini bildürgənidi. Biz uning bu pilanini əzgərtkən, degənni oylaxkə asamız yok; Asiyadiki jamaətlərdə saklinip kəlgən tarihlaroqa asəsən, təhminən miladiyə 66-yilida Pawlus dərwəkə İspaniyəgə bərip xu yərdə hux həwərni jakarliojan.

Bu hət miladiyə 63-yilida yezilojan ohxaydu. İximizki, uning həttə bildürgən ixənqi boyiqə zindandin azad kilindi, wə birnəqqə yildin keyin yənə rimda qamap qoyuldi. Uning rosul Timotiyə yazəjan birinji hetı wə rosul Tituska yazəjan hetı Filippi xəhiri ətrapida yezilojan ohxaydu («1Tim.» 1:3, «Tit.» 3:12). Pawlusning rosul Timotiyə yazəjan ikkinji hetı (zindandin yazəjan bəxinji hetı) miladiyə 68-yilida yezilojan boluxi kerək. Rim xəhridə saklanojan bəzi tarihlaroqa asəsən, xu qaojdin uzun ətməy u Rimning əng əxəddiy imperatori boləjan Kəysər Nero təripidin əltürüldi.

«Filippiliklaroqa»

Məsihning «əzidin həmmiini qurukdixi» (2:7)

«U əzidin həmmiini qurukdidi»

Xübhəsiszki, Muxəddəs Kitabning barlik bayanliri iqidə bu əng sirlik bolup, bizgə yengiqə oy, yengiqə izdinix, qongqur bilim wə quxənqilərgə erixixkə bipayan yengi zemin hazirlap beridu; bu bayan bizgə Məsih wə Uning dunyaoqa kelixi tooqruluk əng qongqur uqur bilən təminləydu.

Əysa qəl-bayawanda kırık kün roza tutkanda (heqnemə yemigən) Xəytan uni azdurmaqı bolqan wəxədin biz bəlkim bu bayanning qongqur mənisini azraq quxinələymiz: —

Xəytan: — «**Sən əgər rasttinla Hudaning Oqlı bolsang, muxu taxka: «nanoqa aylan!» dəp buyruoqın**» — dedi. (Əysa intayin aq qaloqan idi, əlwəttə).

Uning jawabi nemə boldi? Kırık kün ilgiri, asmandin uning Atisining: «**Mana bu Mening səyümlük Oqlum, Mən uningdin intayin hursənmən**» degən awazi anglanoqanidi. Lekin hazır Məsihning Xəytanoqa bərgən uluq jawabi: —

«**Bolmaydul Qünki Təwratta yeziloqan: «İnsan pəkət nan bilənla əməs, bəlki Hudaning aozidin qıkkən hər bir söz bilənmə yaxixi kerək!**».

Xuningoqa diqqət kiliximiz mumkinki, Əysa muxu yərdə Əzining Hudaning Oqlı ikənliki tooqruluk heq talax-tartix qılmaydu. U dər wəqə buni obdan bilidu, Xəytanning azdurux səzlriridin karioqanda Xəytanmu buni obdan bilidu. Lekin Məsih heq ikkilənməylə Əzini insanning ornioqa koyidu. U insanlaroqa nijat elip kelix üçün insan süpitidə kəldi; pəkət mukəmməl bir insanla insanlarning gunahliri üçün mukəmməl bir qurbanlik bolup, tunji insan bolqan Adəm'atimiz elip kəlgən balayı'apəttin kutkuzup, insaniyətni əsligə kəltürələytti. Məsih nəkil kəltürgən səzlərdə, yəni Musa pəyoqəmbərnəng səzlriridə kərsitilgəndək, insanning aləmdə tutuxkə tegixlik orni Hudaqə mukəmməl boysunup, uning barlik səzlririni qobul qiloqan həlaldə yaxixidin ibarət bolidu.

Pawlusning «**U Əzidin həmmiini qurukdidi**» degən səzlririgə asasən, biz uning Hudalik təbiiti boyiqə, dər wəqə bir söz bilənla «taxlarni nanoqa aylandurux» kudriti bar bolsimu, əmma Uning muxu kudritini ixkə salmaslikni qarar qiloqanlikini kərimiz.

Keyin, U Getsimanə bəoqqisida koloqa elinoqanda, uni koloqa aloqanlarning həkikətən Uni tutuwelixkə küqi yetəmti?

Məsih ulardin: — «**Kimni izdəysilər? — dəp soridi.**

— **Nasərətlük Əysani, — dəp jawab berixti ular.**

Əysa ularoqa:

— **Mana Mən bolimən, — dedi...**

Əysa: «Mana Mən bolimən» dewidi, ular arkisioqa yenip yərgə yikilixti» («Yh.» 18:5-6).

Zor küq-kudrət zadi kimdə? Lekin bilimizki, Əysa ularning Əzini koloqa elip, dərriləp, məshirə kılıp andin ahirdə krestkə mihlixioqa yol koydi. Bu Uning ətəy talliwaloqan yolidur. U insanni azad kilix üçün insanning süpitidə azab tartip əlməkqi bolqanidi. Əzi bəxarət bərgəndək, Uning bu talliwaloqan yoli muhlislririning bəxini kattik katurup, ularni aləxzadiliklə, patparakqiliklə, həttə ixənqsizliklə qəmdürüp koydi. Baxqılarni əlumdin Tirildürgüqi kəndəkmə Əzi əlümgə təslim bolsun?

«Filippiliklaroqa»

Iximizki, Əysa Məsih dunyaroqa kelixtin heli burunla insanni kütqüzux üqün insan bolux qararioqa kəlgən; yəni, insan süpitidə tuqulup, Əzining Hudaning Ooqli boluxtin igə boləjan oqayət zor küq-kudritini heq ixlətməy mukəmməl, toluk insan bolup yaxaxni qarar kəlojan. Xuning bilən u yaratқан mejizilirining kəpinqisini pəyoqəmbərlərləngkilərgə ohxax yol bilən yaratқан, yəni Atisining Rohioqa tayinip yaratқан. Məsilən: —

«Mən Hudaning Rohioqa tayinip jinlarni koqolqan bolsam, undaqta Hudaning padixahliki dərwəqə üstünglaroqa quxüp namayan boldi» («Mat.» 12:28).

Həlbuki, Məsihning «insan yoli»ni tutuxtin baxқа tutқан yənə bəzi alahidə yollirimu bardur; yəni mejizilərləni yaritix üqün Əzining Hudalik küq-kudritini ixlətkən yərlər bar (məsilən «Mat.» 9:28, «Yh.» 2:1-11, bolupmu 11-ayətni kərləng; yənə «Yh.» 10:17-18ni kərləng; —

«Ata Meni xu səwəbtin səyiduki, Mən jenimni kayturuwelixim üqün uni pida kəlimən. Jenimni heqkim Məndin alalmaydu, Mən uni Əz ihtiyarim bilən pida kəlimən. Mən uni pida kəlixqə həkuklukmən wə xundakla uni kayturuwelixkimu həkuklukmən; bu əmrni atamdin tapxuruwaləjanmən» («Yh.» 10:17-18). Muxu yərdə Məsih Əzining Hudalik küq-kudritini ixlitidu. Həqkimning əzining jenini berix-bərməslik toqrisida (yəni əzining əlümining waqti-saiti toqrisida) küq-həkuki yəqtur, əlwəttə; wə xundakla həqkimning əz jenini əlümdin elip, əzini tirildürux küq-həkuki yəqtur. Biraq biz xuni kərimizki, bu ix Əzining təxəbbusidin əməs, bəlki Atisining buyruqi bilən idi. Iximizki, oqurməmlər muxundak ixlərləng həmmisiningla ohxaxla «Atisining buyruqi bilən» boləjanlikini kərləydu.

Əysaning balilik dəwri toqıruluk biz mundaq anglaymiz: —

«Əysa bolsa əsüp, dana-aqilanilik bilən tolup, rohta küqləndürüldi, Hudaning mehir-xəpkitimu Uning üstidə idi» («Luqa» 2:40).

«Xundak kəlip, Əysa aqilanilik-danalikta wə kəməttə yetilip, Huda wə kixilər aldida barəanseri səyülməktə idi» («Luqa» 2:52).

Əgər Hudaning Ooqli adəmlər arisida tuquloqanda, Əzining dunyalərləni yaratqanda ixlətkən parasiti həm danaliki Əzi bilən billə elip kəlgən bolsa, undaqta yukiridiki bayənlər Injilda kəyt kəlinmiojan bolatti. Xundak boləqanda Uni kəndakmu «U əgəndi» degili bolatti? «Əginix»ning nemə həjiti? **«Uning əkil-parasiti»** kəndak «yetildi»? Bulərləng həmmisi bizgə Uning heli burun kəlojan qarərləni təkitləydu: «Mən insan bolimən!».

«U əzidin həmmi kərukədi». U xundak kəlimiojan bolsa, həmmimiz təhiqə gunahning ilkidə yürəttuk, Xan-xərap Hudaqa boləqay!

Bu uluq tema üstidə dəydiəjan yənə kəp səzlimiz bardur; əmma muxu həzir degənlərimizni ihləsmən oqurmənlərləng izdinixliri üqün bu qəksiz sir iqigə qala-puquq kərixigə xarəit yaritip bərlər dəp ümidə bolimiz.

«Filippiliklaroqa»

Hətnə tooqruluk (3:1-3)

(Bizning təwəndiki bəzi səzlimiz «Əzakıyal»diki «qoxumqə səz»imizdin elinoqan)

Hətnə (sünnət) kılıxning nemə əhmiyiti bar?

Oqurmənlər esigə kəltürələyduki, Huda İbrahimi butpərəsləknə taxlaxqə, öz yurtini taxlap baxqə natonux zeminoqə səpər kılıxqə qəqiroqinida, u ixənq-etiqad bilən itaət kildi; Huda uni Pələstin zeminoqə yetəklidi. Xu yərdə uning etiqadi bilən Huda uni Əz nəziri aldida «həqkəniy adəm» dəp jakarlidi. Uning etiqadioqə wə əzining alahidə «Hudaning adimi» boləqanliqioqə bəlgə boluxqə, Huda uningə hətnə bəlgisini ata kildi. Bu bəlgə İbrahimi əwladliri boləqan Yəhudiylaroqə, əzlining Hudaning alahidə həlki boləqanliqini dunyaoqə kərsitixi üqün tapxuruloqan («Yar.» 18-bab). Ətrapidiki baxqə əl-yurtlardikilər hətnə kilmioqəqə bu intayin enik bir bəlgə idi. Həm Yəhudiylar wə ərəblərnu (həmmisi İbrahimi əwladlidi) bəgüngə kədər hətnə kılıp kəlgən.

İnjil muxu ix-wəqələr üstidə xundəq xərh beridu: — Hudaning hətnidə boləqan tüp məqsiti, Uning kəlgüsi təhimu muhim bir hətnigə birhil bəxarət boluxidin ibarət idi. Bu rohiy hətnə Hudaning Məsih Əysa arkilik həmmə insanlarəqə əmdi sunidioqan nijatida ayan kilinidu. Təwrat dəwridə, hətnidə təndin ətning kesilixi, kəlgüsi İnjil dəwridə təndə boləqan gunah asarətlərnəqə wə bu dunyadiki həqquq, əbruy wə puləqə tayinxlarning kesip taxlinidioqan «rohiy hətnə»ni kərsitip əsirmu-əsir bəxarət berip kəldi. Pəqət rohi wə kəlb «hətnə kilinip» gunah asarətliridin azad bolsila, andin insan Hudaəqə «rohta wə həqikəttə» həqikiy ibadət kildioqan bolidu («Fil.» 3:3, wə «Kol.» 2:11-12, «Rim.» 4:9-12, «Gal.» 5:1-15, «Yh.» 4:23-24nimu kərug). Kəlb wə rohni halas kılıp adəmnə Hudaəqə əməliy ibadət kiloquqi kılıx, Hudaning Məsihtə boləqan nijatini qəbul kiloqan hərbi üqün Əz Rohi bilən yaritidioqan bir məjizisidur.

Pawlusning dəwridə sahta təlim bərgüqilər (kəpinqisi təlim bərgüqi Yəhudiylar) bar idi; ular etiqadqilər gunahdin kütquzulux üqün əzlini Məsihkə tapxuruxila əməs, bəki uning üstigə sünnət qəbul kılıximu kərək, dəp təlim bəretti. Pawlus bu həttə ularni məshirə kılıp «tilim-tilim kəsküqilər» degən namni qoyidu (3:2); ular həqning yengi kəlbəlni qəbul kılıxioqə əməs, bəki pəqət «ularning ətlini kesix»kila kizikatti.

Hətnining adəmnəqə salamətlikigə məlum paydilik yərliri bar, wə xu səwəbtin qərbtiki məmlikətlərdə etiqadlik həm etiqadsiz kixilər öz oquullirini hətnə kilsimu, bu dəwrdə həqkim bu yolda həqkandəq rohiy bəht-bərikətgə erixəlməydu; mənqgülik həyatqə nisbətən jismaniy hətni qəbul kılıx yaki kilməsləknəqəqəqəqə əhmiyiti wə təsiri yəqtur; biraq «rohiy hətnə»ni qəbul kilmioqan həqkim Hudaning padixəhlikioqə kirməydu.

Məsihning azablirioqə boləqan sirdax-həmdəmləq (3:10)

Qüxinip yetiximizqə bu ibarining münqiniləq boləqan üq məni bar: —

(a) Etiqadqilər Məsihning yolida hərəqandəq azab-oqubətni tartqanda, xu qaoqda ular əzlini alahidə riqəbtəyidioqan həm küqəyidioqan, Məsih bilən birhil ortəqləq yaki sirdax-həmdəmləq bolidu. Bu həqikətkə kıl siqəydu — «2Kor.» 1:3-7ni kərug.

«Filippiliklaroqa»

(a) Məsihning azab-okuəətliəri insanning azad kılınıxining bədili boləəandək, azad kılınıxning həwiri azab-okuəətlər arkılıkmu tarkitilidu. Hərkim İnjildiki «Rosullarning paaliyətlirini»ni okusila buning həkikət ikənlikini kərələydu (mundak deginimiz, Hudaning həlkining hazır tartiwatқан azab-okuəətlirini Məsihning gunahni yuyuxi üqün tartқан azab-okuəətliri bilən selixturuəuqilili bar, deməkqi əməsmiz, əlwəttə). Nijatning xerilikini tetioəan hərəkəndak adəm öz ailisidikiliri, dost-buradərliəri, öz elidikiliri həttə baxқа millətlərningmu bu bəht-bərəkətlərgə igə boluxini arzu kılsa, xu səwəb tüpəylidin u hərhil ukuxmasliklar, qətkə keqixlar wə uningdin kəp baxқа kıyin ixlarəəə yüzlinixkə təyyar boluxi kərək; u yənə öz ihtiyari bilən bu yolni tallixi kərək. Həq bolmioəanda «**Məsih Özini hux kılixni oyliomioəandək**» («Rim.» 15:3) öz zoklıri, huxluklıridin waz keqixkə təyyar boluxi kərək. Bu yolda, yəni Məsih mangoəan yolda, Məsihning baxқilarni həyatқа erixtürux üqün Özini pida kıloəan yolda mangoəanlar üqünmu Məsih bilən billə boləəan birhil alahidə ortaklık yaki sirdax-həmdəmlilik bar. «Kol.» 1:24-25-ayətlərdə bu hil ortaklık kərsitilidu, wə xuning bilən bir wəqıttə təwəndiki üqinqi mənini öz iqigə alidu, dəp ixinimiz.

(b) Məsih Öz jamaiti üqün dua kıloəanda («Rim.» 8:34) U biz üqün azablinidu; qünki bizdə hərəkəndak ixənəqsizlik, əhmikənilik yaki itaətsizlik bar bolsa, bu Uningəəə wə Mukəddəs Rohқа azar beridu («Əf.» 4:30). Biz tehi Məsihni tonumioəan wəqıtlirimizdimu Uning biz üqün dua-tilawətliri boləəan boluxi mumkin. Məyli jamaət üqün bolsun, yaki ixənmigüqilər üqün bolsun muxundak dua-tilawətlərning azabi bolidu. Hudaəəə Rohğa yekınlaxқанlar, bolupmu dua-tilawətlərdə kəp wəqıt boləəanlar Məsihning muxu azablırioəəə sirdax bolmay kəlməydu, xundakla əzlırimu azablanmay kəlməydu. «Yar.» 18:17ni kərüng. Xu yərdə Huda İbrahımnı Əzigə Əzining Sodom wə Gomorraəə xəhərliəri üstidin azablanəəanlıkni toəqruluk sirdax kılidu: — «**Ularınq gunahı intayin eoır wə azablıktur**» (20). İbrahımnıng bu səzlər wəjidin kıloəan duasini kərüng («Yar.» 18:17-33).

Ixinimizki, bu üq jəhətnıng hərbiəri Pawlus kərsətkən «**Məsihning azablırioəəə sirdax-həmdəmlilik**»ni öz iqigə alidu.

Pawlusning səzlırining tərtipi boyiqə adəmlər Məsihning «tirilixining kük-qudritidə» yaxaxқа baxlıəəəndin keyinla andin «Məsihning azablırioəəə sirdax-həmdəmlilik»tə bolidu, dəp kərsətsək hata bolmaydu. Bizdə Uning kük-qudrət beridioəan «tirilix həyatı» bolmisa azab-okuəətlərni kətürüxkə təyyar bolalməymiz!

«Məsihning krestioəəə düxmən boləəanlar» (3:18)

Məsihning krestioəəəə düxmən bolux zadi nemə gəp?

Əməliyəttə bolsa «Məsihning kresti» U mihlinip əlgən dəl xu parqə yaoəəə əməs, bəlki Uning krestlinip bizni kütquzıx üqün tartқан azab-okuəətliri wə kresttə boləəan əlümini kərsitidu.

«Məsihning kresti», yəni Uning biz üqün tartқан əzbliri nijatimizning mənəəsi bolup hux həwərnıng meəqizidur. Krestkə mihlanəəəəndə Məsih (a) bizning gunahlırimizni öz üstigə aləəan; (ə) gunahkar təbiitimizni bir tərəp kıloəan; xuning bilən yengi təbiət, yəni Uning həyatini qəbul kılələydioəan bolduk.

«Filippiliklaroqa»

Bu hux hawarning meqizioqa zit yaki baxqiqə təlim bərgüqilərninğ hərəkəysi bolsa «Məsihninğ krestioqa düxmən» hesablinip, ikki həssiləp lənət astida qalidu; bexioqa pəkət öz gunahlırining ləniti əməs, bəlki baxqılarni nijat yolidin burioqanlaroqa tegixlik lənətmu qüxidu.

Pawlus «**Məsihninğ krestioqa düxmən boləqanlar**» degən ibarə arkilik məlum birhil sahta təlim bərgüqilərninğ alahidə kərsitidu. Undaqılar təlimidə «Məsihninğ kresti»ni tiləqə aləqini bilən, əməliyəttə Məsihninğ nijat yolini burmilaydu. Baxqıləroqa butlarəqə bax uruxni əqitidioqan hərəkəndəq adəmninğ bolsa «Məsihninğ krestigə düxmən boləqan» deyixkə bolidu, əlwəttə; lekin mundəq adəmninğ hata yoli bolsa **Məsihninğ** gepini qilidioqan bəzi əldəmqi təlim bərgüqilərninğkigə qəriəqəndə, anqə əyiblik bolmaydu. Muxundəq əldəmqilərninğ təlimliri hərdəim: «Məsihninğ kresti bolsa dərəkə Uning gunahlırimiz üqün təligən bədəlidur, xundəqlə bizninğ mənğgülik həyatqə kiriximizdiki ixiktur, **lekin...**» degən xəkildə pəyda bolidu.

«Məsihninğ kresti nijat yolining baxlinixi, **lekin...**»

«... Lekin silər sünnət qilinixinglar kərək...»

«... Lekin silər **bizninğ** jamaitimizgə qətnixixinglar kərək...»

«... Lekin silər xəmbə küni ixləməslikinglar kərək...»

«... Lekin silər bizninğ təlim bərgüqimizgə sədikə tapxuruxinglar kərək...»

«... Lekin silər Hudaning nami wə Məsihninğ namini muxundəq yolda, muxundəq tələppuzda eytixinglar kərək...»

«... Lekin silər uni-buni yeməslikinglar kərək.....» qatarliklar, qatarliklar, wəhəkazalar...

Bundəq degüqilər baxqılar tərpidin əldəqəqan bolsun yaki qəstən əldəmqilik qiləqan bolsun, ohxəqlə əldəmqilik bilən Məsihninğ krestioqa düxmən boləqanlar hesablinidu. Bundəq kixilər Hudaning jazasioqə intayin yeqin turidu; ularning yenidiki Mükəddəs Kitab bolsa təhimu xundəq.

Kimiki Məsih kresttə əməlgə axuroqan nijatqə insan tərpidin qiləqəqan əməlni yaki atəlmix «səwəblik ix»ni qoxumqə qilməqəqə bolsa, Məsihninğ krestioqa düxmən hesablinidu.

Kimiki Məsihninğ kresttə əməlgə axuroqan nijat arkilik insanlarni pütünləy yengi adəm qiləqənləqini inkar qilməqəqə bolsa, Məsihninğ krestioqa düxmən hesablinidu.

Kimiki Məsihninğ kresttə boləqan əzəbliri arkilik gunahlırimizninğ qəqürüm qilinixioqə təligən bədəlini inkar qilməqəqə bolsa, Məsihninğ krestioqa düxmən hesablinidu.

Rosullarning biz üqün: (a) qəndəq həqət iqidə yaxax; (ə) qəndəq berix wə (b) qəndəq qəbul qilixitiki qəlduroqan ülgisi

«**Mən bu gepimni, birər mohtəqləqinğ eytiwətkinim yok**» (4:11)

«**Məninğ bundəq deyixim, silərdin birər səwəqətni izdəp səriəqinim əməstür, izdiginim bolsa həsəwətinglarəqə rohiy məwinğ kəp toplinixidin ibarət**» (4:17)

Izəqlətlirimizdə tohtələqinimizdəq, rosul Pawlus Filippiliklarning soqiwitidin zor xədləqəqan; bu xədlinix səwəqətninğ öz həqitidin qikkənləqinğ əməs, bəlki bu ularning əzizə bəqləqəqan muhəbbətininğ, xuningdəq ularning Hudaning bəyüq qəqirəqini dəwəmləq qəqləqləqənləqinğ boləqan. Rosulninğ kəngül bəqini əzizing əhəwəli əməs, bəlki ularning rohiy

«Filippiliklaroqa»

bəht-bərikiti idi. Mana bu həqiqiy «Hudaning adimi»ning alamitidir. Baxqa bir həttə u Korinttiki jamaətkə mundaq söz kilidu: —

«Silərgə heq yūq eoqirimni saloqum yok. Qūnki izdiginim igilikinglar əməs, bəlki əzünglardur; pərzəntliri ata-anılar üqūn əməs, bəlki ata-anılar pərzəntliri üqūn mal-mülūk yioxi kerək. Əmdi jeninglar üqūn igilikimdin huxlūk bilən sərp kilimən həmdə əzūmni sərp kilimən (gərqə mən silərnı qanqə səygənsəri mən xunqə az səyūlsəmmu)» («2Kor.» 12:14-15).

Bizning Pawlus tooqrulūk aloqan barlıq həwirimiz boyiqə, u əzining həm həmrahlirining həj-hirajətlirini əzi kətürüxkə hərdaim intilətti.

Mana bu uning Əfəsusdiki jamaət aqsakalliri bilən hoxlaxqanda degən səzliri: —

«Mən heqqaqan heqkimdin kiyim-keqək yaki altun-kümüx tama kilip bəqmioqanmən. Silərgə məlumki, mən ikki bilikimgə tayinip, əzūmning wə həmrahlirinning həjtidin qiktim. Bundak kilip hər bir ixlarda mən silərgə muxundak əjir-əmgək arkilik əjiz-həjətmənlərgə yardım berix lazımlığını, xundakla Rəb Əysa Əzi eytkən: «Bərmək almaqtinmu bəhtlikur» deginini esinglardin qikarmaslikinglar kerəklikini kərsəttim» («Ros.» 20:33-35).

Bəzi waqitlarda Pawlus sowoqatlarnı qəbul kiləqan, əlwəttə; undak sowoqatlar bolsa uning hux həwərnı jakarlixioqə wə təlim berixigə kəprək waqit qikirip beridu. Səmimiy niyət bilən berilgən bolsa (wə xuning üqūn u Huda qoqum sowoqat bərgüqigə keyin kayturup in'am beridu, dəp bilgəqkə) u muxundak sowoqatlarnı xadlik bilən qəbul kilətti. Uning üstigə u həjətmənlərgə yardım berix üqūn kəp kətim sowoqatlarnı qəbul kiləqan. U yənə birnəqqə kətim baxqa jamaətlərdin **«Yerusalemdeki namrat muqəddəs bəndilər»** üqūn yardım pul sorioqan; ləkin oqurmənlər uning barlıq hətliridin xuni enik kərələyduki, u həttə bir kətimmu əzi üqūn pul sorioqan əməs. Muxu yərdə u Filippiliklarning sowoqitini qəbul kiləqandin keyin ularoqə yazoqan həttə «Mən həjətmən idim» yaki «Mən yənə sowoqatqə həjətmən» degən purakni puritip koyuxtın intayin ənsirəytti.

Həsərat bilən eytimizki, həm xərktə həm qərbtə «hux həwərqı»lər hux həwərnı pulni kəzləp tərkitidu. Ular Hudaning həlqigə: «Mana, mən Hudaning alahidə əlqisidurmən; manga sədikə bərsənglar, Huda silərnı alahidə bərikətləydu» dəp ulardin kəp pulni ündürməktə. Ulardin həttə milyoner boləqanlarmu bar. Muxundak kixilər məyli kəp pullūk bolsun yaki az pullūk bolsun dozah otining hətiri astida turidu.

Ixinimizki, bu barlıq ixlarda rosul Pawlus Rəb Əysaning pul-bisat tooqrulūk təwəndiki təlimigə əgixip bizgə əng roxən ülgə qalduroqan: —

«Xunga Mən silərgə xuni eytip koyayki, həyatinglaroqə kerəklik yemək-iqmək yaki uqanglaroqə kiyidoqan kiyim-keqəkning qəmini kilmənglar. Həyatlik ozuqtın, tən kiyim-keqəktin əziz əməsmu? Asmandiki uqar-qanatlaroqə karənglar! Ular terimaydu, ormaydu, ambarlaroqə yioqmaydu, ləkin ərxtiki Atənglar ularnimu ozuqlənduridu. Silər axu quxlardin kəp əziz əməsmu? Arənglarda qaysinglar qəm-qəyoqı bilən əmrünglarnı birər səət uzartəlsilər?

Kiyim-keqəkning qəmini kilixinglarning nemə həjiti?! Daladiki nəlupərlərnin qandak əsidioqanlıqioqə karəp bəkinglar! Ular əmgəkmə kilməydu, qək egirməydu; ləkin silərgə xuni eytayki, həttə Sulayman tolūk xan-xərəptə turoqandimu uning kiyinixi nəlupərlərnin bir

«Filippiliklaroqa»

güliqlikmu yok idi. Əmdi Huda daladiki bugün eqilsa, ətisi qurup oqaqqa selinidiojan axu güli-
giyahları xunqə bezigən yərdə, silərni tehimu kiyindürməsmu, əy ixənqi ajizlar! Xunga «nemə
yəymiz», «nemə iqimiz», «nemə kiyimiz?» dəp oqəm kılmanglar. Qünki yat əldikilər (Yəhüdiy
əməslər, butpərəslər, demək) **mana xundak həmmə nərsigə intilidu, əmma ərxtiki Atanglar**
silərning bu həmmə nərsilərgə mohtajliqlinglarni bilidu; xundak ikən, həmmidin awwal
Hudaning padixahlığı wə həkkanıyliqioja intilinglar. U qaoqda, bularning həmmisi silərgə
koxulup nesip bolidu» («Mat.» 6:25-33).

Bizdə, Huda bizning həjətlirimizdin qıkidu dəydiojan ixənq bolsa, əmdi nemixka həjitimizni
baxkilaroja jakarlap yürimiz? Uning padixahlığı wə həkkanıyliqini izdisək, uning bizgə
«həjitinglardin qikimən» degən kimmətlik wədisi bar. Əmma: «Kizim sanga eytay, kelinim sən
angla» degəndək, bəzi etikədqılar kərindaxlarning anglawatkanlığını obdan bilip turup
jamaəttə: «Ağ Atam, sən bilisən, mən ...gə zor həjətmən» dəp dua kılidu.

Bəzi əhwallarda, bizdiki mohtajlirimiz baxkilaroja mukərrər bilinidu, əlwəttə. Undak
bolojanda ular bizgə yardım kılixka intilsə xadlik bilən qobul kıliximiz kerək. Undak yardımni
qobul kılmisak, biz bərgüqi kərindaxlirimizni berixtin bolidiojan bəhtidin məhrum kılojan
bolimiz; qünki «**Bərmək almaqtinmu bəhtliktur**». Həqqandak insan «mustəhkəm tüwrük»
əməstur; biz təkəbbur bolmasliqimiz, səmimiyy yardımni rət kılmasliqimiz kerək. Huda buyrusa,
u bir kün bolmisa bir küni bizgə həkning yaxılığını ularoja kayturux pursitini təminləp beridu.
Əysa Məsih naməlum ayaldin bir otlam su soridi; ayal suni uningə bərməy turupla Məsih
uningə mənəgülük həyatning yolini eqip bərdi («Yh.» 4-bab). Bizning Hudaning berixidin
kəp beriximiz, yaki Uni özimizgə kərzdər kılip qoyuximiz hərgiz mumkin əməstur!